National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
FEB FEV 13 1980
NEWSPAPER SECTION

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 8 (2643) XXIX aastakäik — Teisipäeval, 29. jaanuaril 1980 — Tuesday, January 29, 1980 — Üksiknumbri hind 45 centi

Kanada boikoteerib Moskva olümpiamänge

Ei anna olümpiaatleetidele majanduslikku toetust

OTTAWA — Kanada peaminister Joe Clark deklareeris Ottawas, et Kanada boikoteerib eeloleval suvel Moskvas toimuvaid olümpiamänge kui N. Liit ei tõmba oma sõjavägesid 20. veebruariks välja Afganistanist. Kanada valitsus on seega asunud täielikult Ühendriikide presidendi Carteri selja taha ning Kanada annab ameeriklastele N. Liidule surve avaldamiseks oma täieliku toetuse.

Peaminister Clark tegi Kanada Olümpia Ühingule ülesandeks teha valitsuse otsus teatavaks Rahvusvahelisele Olümpiakomiteele kui see tuleb kokku Lake Placidis 9. veebruaril. Kuni seni ajani oli Kanada andnud Ühendriikidele ainult üldsõnalise toetuse,

kusjuures peaminister Clark pooldas olümpiamängude üleviimist mõnda teise linna kuid ei võtnud seisukohta boikoteerimise võimaluse kohta.

Kanada Olümpia Ühing on iseseisev asutus ning tal ei ole vaja aktsepteerida valitsuse otsust, kuid peaminister Clarki arvates arvestavad olümpiaühingu juhid tõsiselt valitsuse seisukohta ning teevad vastavalt sellele ka oma otsuse. Clark ütles, et valitsus ei kavatse loobuda Moskvasse siirduvatele atleetidele välispasside andmisest,

kuid ta keelab olümpiaatleetidele majandusliku toetuse andmise.

Kanadas teeb Moskva olümpiamängudeks ettevalmistusi 400 atleeti, treenerit ja nende abilist ning Kanada keskvalitsus on toetanud viimase kümne aasta jooksul olümpiaatleetide treeningut ja ettevalmistustööd 10 miljoni dollariga.

Joe Clark ja William Davis ukrainlaste iseseisvuse aastapäeval

Kanada peaminister Joe Clark ja Ontario provintsi peaminister William Davis kõnelesid mõlemad möödunud pühapäeval Torontos Massey Hallis korraldatud Ukraina iseseisvuse aastapäeval. Mõlemate peaministrite sõnavõtud võeti vastu suurte kiiduavaldustega kui nad teatasid; et nad pooldavad Moskva olümpiamängude boikoteerimist N. Liidule surve avaldamiseks. Kanada valitsus nõuab vene okupatsioonivägede väljaviimist Afganistanist 20. veebruariks. Opositsiooniparteide juhid Pierre Trudeau ja Ed Broadbent on mõlemad mängues boikoteerimise vastu kuigi Broadbent pooldab mängude ületoomist Moskvast mõnda teise linna.

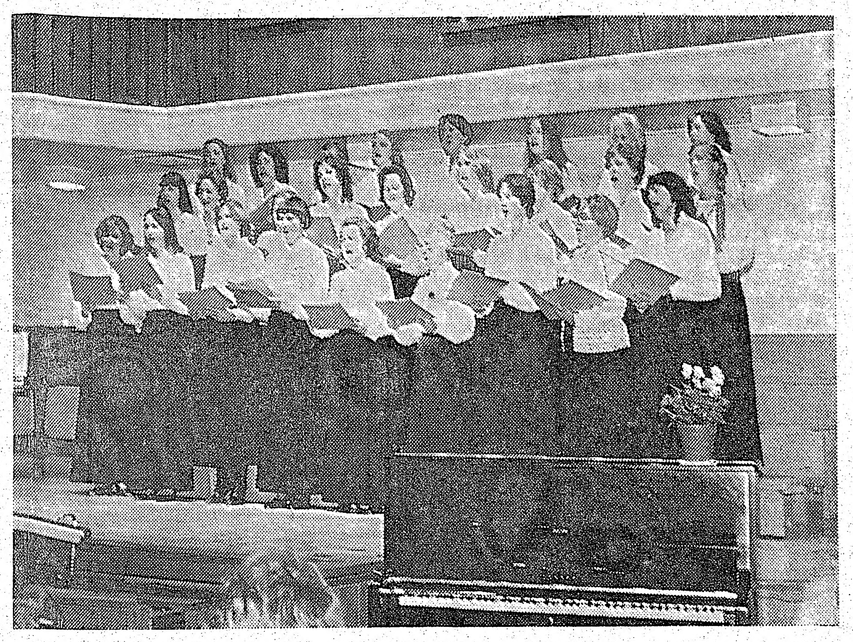

Üheks „Estonia" segakoori erigrupeeringuks on naiskoor. Pildil koor esinemas konservatooriumi saalis peetud kontserdil. Foto: Vaba Eestlane

Esindajatekoja toetus Carterile

Spordi erialade rahvusvahelised liidud ei poolda Moskva olümpia boikoteerimist

WASHINGTON — Ühendriikide esindajatekoda andis oma ülekaaluka ja täieliku toetuse president Carteri poliitikale Moskva olümpiamängude boikoteerimiseks kui venelased oma okupatsioonivägesid Afganistanist välja ei too. Esindajatekoda pooldas suure häälteenamusega Ühendriikide atleetide kojujätmist kui Moskva jatkab oma agressiooni Afganistanis. Küsimus läheb arutusele senatisse, kus senati väliskomisjoni esimees Frank Church keeldus siiski kiirest aktsioonist ja ei olnud nõus komisjoni päevakorra muutmisega.

President Carteri aktsioon sai märgatava tagasilöögi osaliseks kui maailma erialaliste spordiliitude juhid nõustusid Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimehe lord Killanini seisukohaga, et 1980. aasta olümpiamängud tulevad pidada Moskvas.

Ühtlasi lükati tagasi kõik kavad ja ettepanekud käesoleva aasta olümpia pidamiseks Moskva asemel mõnes teises linnas.

Inglise teadetebüroo Reuteri korrespondendid sooritasid ringküsimuse 21 rahvusvahelise erialade spordiliitude esindajatega, kes kontrollivad olümpiamängude kavase võetud erialasid. Spordi erialade rahvusvahelised liidud töötavad tihedas koostöös kohalike olümpiakomiteedega ning Rahvusvahelise Olümpiakomiteega

ning nende liitude juhtide seisukohti peetakse väga oluliseks olümpiamängude küsimuses otsuste tegemisel.

Maavärisemine Põhja-Kaliforn'as

SAN FRANCISCO — Põhja-Kaliforniat tabas möödunud neljapäeval 30 sekundit kestnud võrdlemisi tugev maavärisemine, mille tulemusena paljude majade seinad ja asfaltteed pragunesid. Maavärisemise tugevust hinnati 5,5 Richteri skaala järele ning nagu imekombel ei nõudnud see surmaohvreid. Vigastada sai siiski umbes 50 inimest, kelledest enamus lasti pärast esimese abi saamist haiglatest koju.

Esimesele maavärisemisele järgnesid veel kaks maavärisemist, neist viimane pühapäeval. Tõuked tekitasid maapinda pragusid kuid ei nõudnud inimohvreid.

USA on valmis õli pärast sõda alustama

President Carteri tõsine hoiatus venelastele

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter esitas möödunud kolmapäeval Kongressi mõlemale kojale traditsioonilise n.n. State of the Union kõne, milles ta hoiatas N. Liitu Afganistani okupeerimise pärast ja mainis, et Ühendriigid on valmis isegi sõjaga kaitsma oma huvisid Pärsia lahe õliallikate piirkonnas. President tegi ühtlasi teatavaks terve rea vahendeid Ühendriikide sõjalise tugevuse suurendamiseks ja mainis, et ta kavatseb rakendada noorte meeste registreerimise sõjaliste kohustuste täitmiseks, mis on eriti vajalik kui Ühendriigid peaksid praegusele palgasõduritele lisaks sõjalisi jõudusid mobiliseerima.

President kinnitas sõnaselgelt, et N. Liidu edasitung Pärsia lahe piirkonnas ähvardab Ühendriikide elulisi huvisid, kuna ameeriklased peavad Araabia maade õli väga oluliseks oma eksistentsi jatkamiseks.

Kommentaatorid nimetavad president Carteri hoiatust Carteri doktriiniks, mis sarnaneb venelaste n.n. Brezhnevi doktriinile, mille kohaselt Moskva peab oma sissetungi õigustatuks igale maale, kus nende julgeolek on ähvardatud.

Carter esitas oma hoiatuse siiski ainult üldjoontes ning tema sõnavõtust ei selgunud, millised piirkonnad alluvad tema doktriinile ja Ühendriikide kaitsekilbile.

President ütles, et ta kavatseb suurendada Ühendriikide riigikaitselisi väljaminekuid, tugevdada NATO-t ning võtta erilisi sõjalisi ettevaatusabinõusid tarvitusele Pärsia lahe ja kirde Aafrika piirkonnas. Ta ütles, et noorte meeste registreerimine 18—26 aastani teostatakse ettevaatusabinõude raamides, kuna tulevikus võib tekkida vajadus sõjaväe suurendamiseks ja mobiliseerimiseks.

Sunduslik sõjaväeteenistus kaotati Ühendriikides president Nixoni poolt 1973. aastal pärast Vietnami fiaskot.

Sõjaväe suurendamine Ühendriikides on kerkinud viimasel ajal eriti teravalt päevakorrale, kuna sõdurite palkamine maaväkke ei ole andnud loodetud tulemusi ja relvajõudude koosseis on 15 protsenti alla ettenähtud koosseisu.

Carter puudutas ka Keskluure Agentuuri CIA küsimust ja mainis, et CIA võimupiire ja volitusi tuleb tugevdada, kuna luureagentuurid ei ole täitnud viimasel ajal vajalikul määral oma ülesandeid. Carter lubas Kongressile saata uue seaduseelnõu CIA operatsioonide teostamiseks.

Seaduseelnõus on piiratud Kongressi nende komisjonide arvu, kelledele CIA peab oma operatsioone raporteerima.

Praegune süsteem kutsub esile üleliigse bürokraatia, paindumatuse ja CIA salajaste operatsioonide kohta andmete avaliikuse ette tilkumise.

Carter hoiatas ka Iraani ja kinnitas, et Iraani valitsus maksab raskelt selle eest kui Teheranis kinnihoitavad ameeriklased peaksid kuidagi kannatama.

Samal ajal juhtis ta tähelepanu Iraani ähvardavatele vene okupatsioonijõududele andes mõista, et Ühendriigid võiksid Iraani toetada ja abistada N. Liidu pealetungi tagasilöömisel.

Kuid Carteri kõnes oli ka mõningaid leplikke toone. Nii mainis ta, et ta tahab jatkata detente poliitika ning kokkulepete saavutamist strateegiliste tuumarelvade piiramiseks.

Kanada sõjajõud õliallikaid kaitsma?

OTTAWA — Peaminister Clark mainis Ottawas toimunud pressikonverentsil, et ta võtab tulevikus kaalumisele isegi tõenäoliselt kanada sõjajõudude saatmise Pärsia lahe piirkonda kui N. Liit taotleb seal veelgi oma võimupiiride laiendamist. Clark kinnitas, et Pärsia lahe ümbruses asuvad õlirikkad riigid on olulise tähtsusega Kanada ja teiste lääneriikide huvidest lähtudes. Peaminister ütles ühtlasi, et Kanada valitsus kaalub Kanada sõjajõudude tugevdamist lisaks NATO liitlastele lubatud sõjajõudude tõhustamisele.

Konservatiivid kavatsevad suurendada sõjaväge

Kanada Treasury Boardi president Sinclair Stevens mainis, et kui konservatiivide valitsus Ottawasse tagasi valitakse, siis kavatseb ta suurendada Kanada riigikaitselisi kulutusi 17 protsendi võrra. Sinclair Stevens, kes kandideerib eelolevatel valimistel parlamenti Toronto Scarborough West'i valimispiirkonnast, süüdistas liberaalide valitsust, et see on lasknud Kanada relvastatud jõud kokku sulada. Kanada vajab sõjaväge, et olla lääne ühiskonnas respekteeritud liige, ütles Stevens.

Tass atakeerib Carterit

Tõhus toetus Ühendriikidele Inglismaalt ja Austraaliast

MOSKVA — N. Liidu ametlik teadeteagentuur Tass avaldas kommentaarid president Carteri kõne kohta Kongressis, nimetades seda absurdseks. Tass leiab, et president Carteri sõnade kohaselt on Ühendriikide valitsus õigustatud sekkuma teiste riikide sisemistesse asjadesse endale toorainete kindlustamiseks.

Vene teadeteagentuur ironiseerib Carteri sõnade üle, millede kohaselt Pärsia lahe piirkond moodustab Ühendriikidele eluliselt tähtsa piirkonna. Tassi versiooni kohaselt

tuleb selle „eluliselt tähtsa" all tegelikult mõista Ameerika monopolidele domineeriva positsiooni kindlustamist.

Carteri kõne Kongressile on tekitanud maailma pealinnades mitmesugust vastukaja. Inglismaa ja Austraalia toetavad mõjuvalt president Carteri seisukohi kuid seevastu Indias suhtutakse presidendi kõnesse ilmse vaenulikkusega. Inglise valitsus teatas, et ta katkestab N. Liidule surve avaldamiseks nõupidamised ministrite tasemel.

Austraalia välisminister Andrew Peackock andis oma täieliku toetuse Carteri seisukohtadele, kinnitades, et see kõne tähistab segase perioodi lõppu Ühendriikide ajaloos.

Kavad Kanada riigikaitse tõhustamiseks

Kanada peaminister Joe Clark mainis Torontos peetud valimiskoosolekul, et ta kavatseb tõhustada Kanada riigikaitset arvestades N. Liidu agressiivsete sammudega ja kavatsustega. Peaminister väitis, et Kanada peab andma senisest suurema panuse ka NATO kaitseorganisatsiooni tugevuse tõstmiseks kuna idast tulev agressioon ähvardab läänemaailma väärtusi. Clark toetab tõhusalt Ühendriikide kõva käe poliitikat N. Liidu pealetungi pidurdamiseks kuigi tal ei ole esialgu kavatsus sisse seada üldist sunduslikku sõjaväeteenistust praeguse palgasõdurite süsteemi asemele.

E.S.S. „KALEVI" SUUSAKLUBI KORRALDUSEL TOIMUVAD

9. ja 10. veebruaril 1980
BALTI SUUSAVÕISTLUSED
MOONSTONE'is

LAUPÄEVAL MÄESUUSATAMINE, PÜHAPÄEVAL MURDMAA

Registreerimine kohapeal mõlemal hommikul kell 9.30—10.30

Lähem informatsioon: K. Veskoja, 698-1041 ja A. Oiling, 255-0783

TARTU INSTITUUT
310 BLOOR ST. WEST
TORONTO, M5S 1W4
Sissekäik: Madison Avenue — Spadina jaam

„Arsti ühiskondlikud mured: kannatused ja kannatajad"
dr. ANNE KÕRESAAR
dr. JAAN ROOS
kolmap., 13. veebr. kell 7.30 p.l.
TARTU INSTITUUT

wintario

24. jaan. peetud Wintario loteril loosimisel langesid viis 100.000-dollarilist peavõitu pileteile nr. 729271. Viis $25.000 võitu pileteile nr. 189514, viis $25.000 võitu pileteile nr. 376976, viis $25.000 võitu pileteile nr. 873304 ja viis $25.000 võitu pileteile nr. 588191. $1000 võitsid piletid numbritega 30204, $100 numbrid 4231, $10 numbrid 181 ja tasuta piletiraamatu numbrid 89.

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1980. aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Tõsised sõnad Washingtonist

Nagu ette võis arvata, pühendas Ühendriikide president Carter praegusest välispoliitilisest pinevast olukorrast tingituna suurema ja kaaluvama osa oma äsjasest traditsioonilisest kõnest Kongressi mõlematele kodadele välispoliitilistele küsimustele. N. Liidu invasioon Afganistani, mis on eelsammuks kogu Araabia poolsaare ja maailma suuremate õliallikate haaramisele ning oma kontrolli alla painutamisele, on ilmselt kaasa toonud olukorra, kus Ühendriikide juhtkond on hakanud lõplikult aru saama detente poliitika ähvardavatest hädaohtudest ning on jõudnud veendumusele, et Ühendriigid peavad hakkama kaitsema kõigi võimalike vahenditega — isegi sõjaliste aktsioonidega — oma ja kogu vaba maailma elulisi huvisid.

Oma kõne esimeses osas käsitas president Iraani küsimust ja Ühendriikide pantvangide saatust Teheranis, kinnitades, et Iraan maksab raske hinna selle eest kui pantvange kuidagi kahjustatakse. Kuid samal ajal ulatas president Iraani praegusele rezhiimile lepitava käe ja mainis, et arvestades praegust kriitilist olukorda Afganistani-Iraani piiril, kus nõukogude väed võivad iga päev üle piiri Iraani tungida, on Ühendriikide valitsus valmis Iraani võimusid aitama ja abistama, et ühisel nõul ja jõul ähvardavat sissetungi elimineerida. Selline koostöö Washingtoni ja Iraani vahel nõuab aga seniste vahekordade selgitamist ja Teheranis kinnihoitavate pantvangide vabastamist. Järgmise sammu kostöö suunas peab nüüd astuma ajatollah Khomeini valitsus.

President lükkas oma kõnes ümber kõik need teooriad, mis põhjendavad venelaste sissetungi Afganistani N. Liidu julgeoleku huvides teostatud kohaliku piiratud operatsioonina. Carter kinnitas sõnaselgelt, et venelased kindlustavad endile õliallikate piirkonnas strateegilisi positsioone, mida Ühendriigid ei saa ükskõikselt pealt vaadata. Kõik N. Liidu katsed Pärsia lahe piirkonna oma kontrolli alla saamised kujutavad endist Ühendriikide eluliste huvide ründamist ning neile astutakse vastu kõigi võimalike vahenditega, vajaduse korral ka sõjaliste jõududega, deklareeris president.

Washingtonis on lõpuks ometi nähtavasti arusaamisele jõutud, et Ühendriikidel koos oma liitlastega on viimane aeg oma jõudusid koondada ja suurendada, et idast ähvardavale hädaohule vastu astuda. Pikkade nõupidamiste tulemusena, kus kahtlemata märkimisväärset rolli mängis venelaste vihatum vastane presidendi välispoliitiline nõuandja riiklike julgeoleku küsimustes Zbigniew Brzezinski, kavatseb president suurendada tunduvalt Ühendriikide väljaminekuid riigikaitsele, tugevdada NATO-t uute tuumalaengutega varustatud rakettide viimisega Euroopasse ning võtta Pärsia lahe ja kirde Aafrika piirkonnad oma kaitse alla. Washingtonis strateegid on ilmselt ka otsusele jõudnud, et Ühendriikide kahe miljoniline palgasõdurite armee ei vasta enam praegustele suurtele pakilistele ülesannetele ning sellest lähtudes lubas president teha ettepaneku noorte meeste sõjaväeteenistuseks registreerimiseks, mis võimaldaks vajaduse korral kiiresti mobilisatsiooni läbi viia.

Kuna Ühendriikide salaluureorganid on viimasel ajal saanud mitmes maailmanurgas suurte tagasilöökide osaliseks, mis on tingitud liberaalsete ja pahempoolsete radikaalide hävitavatest ja laostuvatest rünnakutest Keskluure Agentuuri vastu, siis pidas president vajalikuks ka seda küsimust puudutada, mainides paljudele poliitilistele vaatlejatele üllatuseks, et Ühendriikide luureorganitele tuleb anda senisest suuremad volitused.

Ei ole kahtlust, et presidendi kõne oli N. Liidule teatud määral hoiatuseks ja isegi ultimatiivseks ähvarduseks. „N. Liit peab maksma hinna oma agressiooni eest ja peab aru saama, et tema otsus sõjalise jõu kasutamiseks Afganistanis läheb kalliks maksma poliitilisте ja majanduslike suhete kujundamisel," ütles president.

Loodame ainult, et president Carteri sõnad ei jää ainult sõnadeks vaid et need valatakse ka vastavateks tegudeks. Selleks on praegu viimane aeg.

K.A.

Iraani diktaator ajatollah Khomeini keeldus UN-i peasekretäri dr. Waldheimiga kohtumisest, et arutada ameerika pantvangide vabastamise küsimust.

Kommentaarid

Kui Liitunud Rahvaste Organisatsiooni üldkogu oma hiljuti peetud koosolekul peaaegu üksmeelselt hukka mõistis N. Liidu sissetungi Afganistani nõudes häälte vahekorraga 104:18 sealt kõigi võõraste vägede väljaviimist, siis peeti seda seisukohta hävitavaks lüüasaamiseks Moskvale ja tema maailmavallutamise poliitikale. Leidus poliitikuid, kes leidsid pärast seda põhjust kinnitada, et see otsus avaldab sügavat mõju Moskva edaspidistele plaanidele ja sunnib teda loobuma oma agressiivsest poliitikast, eriti kui resolutsiooni poolt hääletanul riigid moodustavad ühise rinde N. Liidu võimumeeste vastu ning hakkavad neid pigistama majanduslike sanktsioonidega ning vastastikuse läbikäimise ja n.n. „kultuurivahetuse" piiramisega.

Paraku ei ole need lootused täitnud. Esiteks vilistavad venelased Liitunud Rahvaste Organisatsiooni otsuse peale, kuna nad on teadlikud, et maailmaorganisatsioonil puuduvad võimuvahendid oma tahet ühele suurele ja hambuni relvastatud liikmesriigile peale suruda ja teiseks ei ole need liikmesriigid sanktsioonide rakendamiseks N. Liidu vastu kaugeltki ühel meelel.

Nii arusaamatu kui see ka on kuid isegi NATO liikmeskonda kuuluvad Lääne-Euroopa riigid katsuvad kõigiti N. Liidu vastu suunatud sammudest kõrvale hiilida ja Kremli suunas süütut nägu tehes meeldivalt naeratada. See kehtib nii majanduslikkude sanktsioonide tarvitusele võtmise kui ka Moskva olümpiamängude boikoti alla panemise kohta. Seda iseloomustab eriti ühe Lääne-Saksamaa valitsuse esindaja lihtne väljendus: „Detente on surnud — elagu detente."

Kuid libedate väljendustega N. Liidu suhtes tulevad avalikkuse ette ka riigijuhid ja ministrid. Nii näiteks mainib Prantsusmaa president Giscard d'Estaing Afganistani sündmuste kohta: „Võibolla põhjustasid N. Liidu sissetungi Afganistani sisemised sündmused", ning välisminister Jean Francois-Poncet tähendab külmalt, et Prantsusmaa ei mõtlegi Afganistani pärast oma majanduslikke sidemeid N. Liiduga katkestada. Ja Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt ei kavatse tühistada oma eelolevas märtsis toimuvat külaskäiku N. Liitu, märkides lakooniliselt: „Rasketel aegadel tuleb meil rohkem ja mitte vähem üksteisga rääkida."

Kantsleri jutt on mõistetav kui võtta arvesse, et Lääne-Saksamaa oli möödunud aastal 13 miljardi dollariga N. Liidu suurim kaubanduslik partner läänes ja sakslased kardavad, et nad ei võida kunagi tagasi neid turgusid kui nad venelastega oma majanduslikud sidemed katkest. ad.

Ja kõige selle juures ei saa unustada ühte tõsiasja — Lääne-Euroopa on muutunud viimase paarikümne aasta jooksul oma kõrge elustandardi juures mugavaks ja hellitatuks. Ta teab, et ta peab Ühendriike toetama N. Liidu edasitungi pidurdamisel ja südamest annab Washingtoni aktsioonidele oma täie toetuse. Kuid samal ajal kardab ta uut külma sõda, rahvusvahelist pinevust ja sõjaohtu ning katsub ähvardavatest ohudest kõrvale põigelda nii kaua kui võimalik. Kuid kui kauaks — ka Lääne-Euroopa vajab araabia õli ja kui see satub Moskva kontrolli alla, siis on ka demokraatlike ja iseseisvate Euroopa riikide laul lõplikult lauldud.

*

Nende juhtivate meeste hulka, kes ei poolda Moskva olümpiamängude boikoteerimist Afganistani okupeerimise pärast, on astunud ka Kanada liberaalide partei juht ja endine peaminister Pierre Trudeau. Ta käsitas seda küsimust Yellowknife'is valimiskampaania puhul toimunud pressikonverentsil, kus ta paljude teiste president Carteri olümpia boikoteerimise kampaania vastaste eeskujul toonitas, et sporti ja poliitikat ei saa ära segada ning kui riigid hakkavad olümpiamängudega mängima poliitikat, siis tähendab see olümpiamängude lõppu.

Trudeau mainis, et Moskva ei kasuta olümpiamängusid tema arvates poliitiliseks otstarbeks. Ta mainis, et venelased on varem tunginud sisse Tshehhoslovakkiasse ja Ungarisse ning keegi ei ole takistanud neil põhjustel venelaste osavõttu olümpiamängudest. Trudeau kinnitas, et tema arvates tahavad Ühendriigid Afganistani invasiooni puhul avaldada N. Liidule survet ja kasutavad selleks olümpiamänge, kuid Kanada ei peaks sellega kaasa minema. „Kui me tahame atakeerida N. Liitu, siis vajame selleks üldist globaalset poliitikat. Meie ei vääna vene karu saba olümpiamängudega", lõpetas Trudeau ülevaate oma seisukohtadest.

(Järg lk. 3)

Soomlased kiidavad eestlaste kultuuripanust

Populaarse ajakirja „Suomen Kuvalehti" ülevaade eesti kultuurielust praeguses Eestis

„Vaevalt ükski teine rahvaarvult samasuurune rahvas on andnud rahvusvahelisele kultuurielule sama suure panuse kui Eesti, see töökas ja sümpaatne, sõbralikult naeratav kultuuri pisihiiglane," kirjutab Tauno Yliruusi Soome populaarses ajakirjas „Suomen Kuvalehti", kus antakse huvitav ülevaade eesti kultuurielust.

„Käime palju Eestis, „Tallinn"-laev sõidab päeviti Helsingi ja Tallinna vahel ja see on alati täis soomlasi nii minnes kui ka tulles. Aga Eestist ja selle kirjandusest ja kultuurist me ei tea paljutki. Vähesed meist oskavad vajalikult eesti keelt.

Eestlased ei käi sama suurte gruppidega Soomes. Arusaadavail põhjusil.

Aga meie maast, meie kirjandusest ja kultuurist nad teavad palju. Mõnikord isegi rohkem kui me ise.

Evald Kampus, teatri ja ülikooli õppejõud Tartus on soome kirjanduse tõlkija; Gunnar Kilgas, lavastaja ja näitleja; proua Ilona Ots, Georg Otsa lesk, kes töötab Eesti teatriliidus; Endel Mallene, kirjandusteadlane ja tõlkija; Kulle Raig, raadiotoimetaja — kõik nad räägivad sujuvalt kaunist soome keelt, nii kui sajad ja ehk tuhanded teisedki eestlased. Lisaks kümned tuhanded saavad sellest aru.

Kahe vennasrahva vahelises vastastikuses mõjutamises valitseb ilmselt ebasuhe, mida loodan tasakaalustuvat. Siis, et endisest rohkem eestlasi käiksid Soomes ja et me näitaksime nüüdsest suuremat ja elavamat huvi meie lähima sugulusrahva keele ja kultuuri vastu.

⌀

Eestlasile kultuur — kirjandus, maalikunst, teater ja iga viiendal aastal peetavad suured laulupeod — tähendavad rahvuslikult palju.

Suurt tähelepanu osutatakse rahvusvahelisele kultuurikoostööle ja kultuurivahetusele. Välismaisi kultuurisuhteid arendatakse ja valitakse eelarvamisteta ja mõjukamat, millest meil oleks õppida.

Ühe näitena väljaspoole suunduvast informatsioonitegevusest nimetatagu kirjandus- ja kunstilehte „VAAP", mis ilmub mitmes keeles, muuhulgas ka inglise, saksa ja soome keeltes. See hoogsalt toimetatud ja rohkesti värvilisi reproduktsioone avaldav bülletään viib omalt poolt eesti kultuuri maailma.

Kuid maailma on pääsenud eesti kultuur ka ise, mitte ainult pilt sellest. Vähemalt kirjandus on saanud hea jalajälje välismail. M. Maueri möödunud aastal avaldatud bibliograafias „Eesti kirjandus võõrkeeltes", toob üle 1200 eestikeelse teose välismaisest tõlkest. Kaasa on arvestatud nii romaanid, näidendid kui ka novellid ja luuletused.

⌀

Eestlaste huvist soome kirjanduse vastu jutustab eelmisel aastal ilmunud V. Kaburi ja E. Loddesi toimetatud teos „Soome kirjandus eesti keeles".

See on üle 100-leheküljeline teos, mis sisaldab N. Andreseni ülevaate soome kirjandusest Eestis ja imponeeriva loetelu eesti keelde tõlgitud soome teostest.

Tõlgete arvu juhib enesestmõistetavalt Aino Kallas 31 raamatuga. Talle järgnevad Juhani Aho 21, Aleksis Kivi 12, Minna Canth 10, Eino Leino 10 ja F. E. Sillanpää 8 raamatuga.

Kas ka meil kunagi avaldatakse vastav bibliograafia soome keelde tõlgitud eesti kirjandusest?

*

Oma tähtsa koha eesti kultuuris moodustavad tuhanded emigrandid, kes sageli töötavad kunsti või teaduse teenistuses oma uutel kodumaadel.

Ainult Ühendriikide ülikoolides töötab tuhatkond eesti professorit. Paljud neist on hästi tuntud meilgi, enne kõike muidugi Ivar Ivask, kes töötab Oklahoma ülikoolis ja on kõrgetasemelise „Books Abroad" kirjandusajakirja peatoimetaja. Ja veedab oma suvepuhkused Soomes.

⌀

Mis toob selline nimi kui Georg Ots soomlastele meelde? „Saaremaa valsi" ja „Küla parima lüpsja". Mõned teavad lisaks, et Ots oli kunagi laulnud päris õigeis operettideski. Eestlastele on Georg Ots rahvuskangelane, oli rohkem kui legend juba elades, üks eesti kultuuri tähelepandavamaist kujudest. Ta sooritas 30 aastat kestnud elutöö ooperilauljana Estonia teatris. Teda ei imetletud ja armastatud vaid kodumaal, vaid ka laialt välismaadel. Ta oli nii suur kunstnik, et ta võis laulda ka väikseid ja kergeid laulukesi, meeleolulaule.

Oma viimase puhkepaiga on Georg Ots saanud Pirita kalmistul Juhan Smuuli, Lydia Koidula, Friedebert Tuglase ja teiste eesti suremate seltskonnas.

Kui uus reisilaev — sellesse mahub 1000 soomlast — alustab eeloleval kevadel liikumist Helsingi ja Tallinna vahel, siis selle keulas on nimeks antud „Georg Ots".

Sellest armastatud kunstnikust on äsja avaldatud raamat, mis sisaldab pilte kümneist ooperiosadest Othellost Rigolettoni. Raamatu esimesel küljel on ainult kaks tähte GO. Need on muidugi Georg Otsa nime algustähed. Kui need võivad koos märkida muudki. Eestlased on intelligentsed inimesed. Nad oskavad ütelda asju mitmel viisil.

*

Teatrietenduste vaheajal nad jalutavad paari- või kolmerealiselt ümber teatri vestibüülis või piki koridori.

Nii juhtub ja on alati juhtunud Eesti teatreis. Võõrale on see viis sama üllatav kui ka imetletav. On ju parem jalutada pika istumise vaheajal kui seista kohapeal.

Teatrijalutamine on puhtalt eesti komme, mida ei tunta ei kusagil mujal. „Keegi ei tea kuidas ja miks selline komme on alguse saanur," ütleb Evald Kampus. „Meile eestlastele see on nii iseenesest selge ja loomulik asi, et me imetleme alati kui mõni välismaalane seda imetleb."

⌀

Eeloleval suvel peetakse purjetusvõistlused Tallinnas. Seda on juba kõikjal linnas näha. Uus olümpiahotell tõuseb 28-korruseliseks ja kogu vana linn, Tallinna keskaegne keskus, on remondis. Üldiselt vaadates igas aastasadu vanas majas on tööd käimas. Esikülgi värvitakse, varisenud müürid ja võlvid parandatakse, kirikud, tornid, saalid ja portraalid — kõiki restaureeritakse.

Tööde eest hoolitsevad suurelt osalt poolakaist töölised, kel on suuri kogemusi Varssavi ülesehitamisest.

See hiigeltöö, mis on toonud Tallinna raske tööjõupuuduse, tahetakse saada valmis enne olümpiamänge, et eestlastel oleks eeloleval suvel võõraile näidata midagi sellist, mille üle ükskõik milline rahvas võiks olla uhke: üks Euroopa ainulaadsem ajalooline turismiobjekt, üle 500 aasta vana linnasüdamik.

⌀

Hella Vuolijoki on olnud Soomes tähtis kuju aastakümnete ajal. Tema nimi tõuseb kordkorralt ikka esile, viimati Pekka Lounela uue raamatu teeneil. Eestlasest Ella Marie Murrikist tuli soomlane abiellumise kaudu ja ta on kirjutanud tähelepandava osa parimat soome dramaatikat.

Endisel kodumaal see pealehakkaja ja temperamendikas „iga asja Hella" pole kunagi mautinud seda hindamist kui meil.

Ehk nagu üks eesti kultuuriisik asja kohta ütleb: „Vahetuskaubas Aino Kallas — Hella Vuolijoki me küll võitsime märgatavalt rohkem"."

Nii kirjutab soomlane eestlasist. Kirjutuse juures on viis fotot vaatluse all olnud isikuist.

Lugeja kirjutab

Okupantide kuritööd vajavad selgitamist

Asjane Kremli üritus saksa-aegsete sõjakurjategijate otsimisest eestlaste seas, eriti Ühendriikides, tuletab meelde kahte nõukogude raamatut — 1960. a. ilmunud „Minevik ja tänapäev" ja 1961. a. „Inimesed olge valvsad". Kui vildakalt seal andmeid esitatud ka pole, oleks nende ja võibolla teistegi raamatute ja artiklite analüüs vajalik, eriti kui uued süüdistused ja tunnistajad avastatakse mõnikümmend aastat hiljem.

Mõningad vastuolud ja kahtlused ilmnevad juba kiirlugemisel. Näiteks märgitakse, et „ENSV territooriumil" on sakslaste okupatsiooni ajal mõrvatud 61.300 ENSV kodanikku ja 132.000 ENSV kodanikku olevat kas mobilisatsiooniga või muidu sunniviisil viidud või põgenenud Saksamaale, kellest suur osa olevat hukkunud. Ja kui vaadata neid mõrvamise paiku — suuremad neist on mainitud — siis jääb väga palju puudu mainitud 61.300-st ohvrist.

Samuti räägitakse dokumentidest, mille järele Tallinn-Harju prefektuuris Saksa okupatsiooni algusest kuni 28. veebruarini 1942 (selle aja jooksul pidanuks suurem osa kommunistidega kaastöös süüdistatuist olema avastatud ja leitud) olevat vahistatud kokku 4488 mitte-juuti ja 652 juuti. See prefektuur hõlmas terve kolmaniku eesti rahvast ja tõenäoliselt veel suurema lõigu poliitilisest aktiivsusest. Ühes Riia kohtuprotsessis on aktsepteeritud ühe sakslasest kaebealuse väide 50.000 eestlase-lätlase-leedulase hukkamisest. Kui eeltoodud arvud pole täielikult õhust võetud, siis jääb üle oletada, et siia juurde on arvatud ka midagi muud — kas Eesti pinnal langenud punaväelasi või tõenäolisemalt, kommunistide oma kuritööde ohvrid. Igatahes, meie organisatsioonide nõudeks peaks olema, et kõik kuriteod eesti rahva kallal peab järele uuritama, mitte ainult saksa okupatsiooniaegseid. Võibolla on vajalik teatavaks teha, mida eestlased ise on teinud või tegemas nende kuritegude süstemaatiliseks dokumenteerimiseks.

E.A.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

2. ja 3. veebr. dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

9. ja 10. veebr. dr. T. Kuutan, tel. 751-6141.

Ikestatud rahvaste protestidemonstratsioon Torontos

Kuna ühenduses Nõukogude Liidu agressiooniga Afganistanis on praegu aktuaalselt päevakorral Nõukogude Liidu imperialistlik agressioon ülemaailmses ulatuses, korraldavad Euroopa ikestatud rahvad Torontos ühise suurema protestidemonstratsiooni Nõukogude Liidu agressioonide hukkamõistmiseks ja kõigile ikestatud rahvaile vabaduse nõudmiseks. Protestidemonstratsioon toimub laupäeval, 9. veebruaril kell 2 päeval Toronto Raekoja ees seitsme ikestatud rahva — balti rahvaste, ukraina, poola, ungari ja tshehhoslovakkia rahvusgruppide koostööl.

Korraldatava demonstratsiooni juhtmõtteks on „Vabadust kõikidele ikestatud rahvastele!". Kutsed demonstratsioonist osavõtmiseks on saadetud kõigile kolmele Kanada parteile föderaalses ja Ontario provintsi ulatuses. Palvuse demonstratsioonil peab Toronto kardinal Carter, sissejuhatav sõnavõtt seitsme rahvusgrupi nimel on koostöö komitee esimehelt dr. L. Lukss'ilt. Teadustajaks demonstratsioonil on EKN abiesimees L. Leivat. Demonstratsioonilt saadetakse osavõtjate seisukohtadega resolutsioon Kanada valitsusele.

Eestlaste Keskнõukogu Kanadas korraldatava demonstratsiooni kaaskorraldajana kutsub eestlasi üles sellest ühisest protestist ja ikestatud rahvaile vabaduse nõudmise demonstratsioonist arvukalt osa võtma. Praegu on aeg, kus ikestatud rahvad peavad võimsalt tõstma oma häält.

ESTO-80 ürituste piletite ettetellimine

Sihtasutus Eesti Päevad Torontos, kes tegutseb Stokholmis toimuvate ESTO-80 pidustuste organiseerijana Kanadas, saadab käesoleval nädalal välja pidustuste ürituste piletite tellimise- ja registreerimislehed, kuna piletite eelmüük on juba alanud. Registreerimislehed saadetakse eesti organisatsioonidele Kanadas ja Põhjakotka ühislennuks registreerinud isikutele. Sihtasutus loodab, et registreerimislehti saavad organisatsioonide kaudu kõik isikud, kes on huvitatud piletite ettetellimistest.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Need väljendused kutsuvad esile terve rea vastuväiteid. Esitame mõned neist allpool:

1. Olümpiamängud on juba ammu varem politiseeritud, eriti sellest ajast alates kui N. Liit ühines olümpiamängudega. Tõendeid selleks on palju, et N. Liit tahab kujundada Moskva olümpiamängud suureks kommunistliku süsteemi propagandaspektaaliks.

2. Kui vaba maailm N. Liidu okupatsioonijõudude sissetungile Tshehhoslovakkiasse ja Ungarisse ei reageerinud, siis ei tähenda see veel seda, et teda Afganistani sissetungi puhul ei tuleks karistada. Kuritegu jääb ikka kuriteoks, ükskõik siis kas teda sooritatakse esimest, teist või kolmandat korda ning praegust kuritegu Afganistanis ei annuleeri vaba maailma juhtide saamatus, ükskõiksus ja algatusvõime puudumine Ungari ja Tshehhoslovakkia sündmustele reageerimisel.

3. Üldise globaalse poliitika esitamiseks N. Liidu agressioonile vastu astumiseks on läänemaailma riigimeestel olnud aastate kestel võimalvsi Liitunud Rahvaste Organisatsioonis ja NATO-s. Sellise plaani oleks võinud esitada ka Kanada ja jääb ainult huviga küsida, miks seda seni tehtud ei ole eriti kui endisel peaministril olid selleks ideed ja mõtted.

AMI

„Liina" - ajalooline armulugu Torontos lavale

Toomas Metsala ja Toomas Kütti vestlevad „Kungla" rahvatantsulavastusest

ESTO-80 kavas on märgitud rahvatantsu lavastus „Liina". See Toronto Eesti Rahvatantsurühm „Kungla" lavastus on aga enne laval Torontos, see on siin sündinud ja traditsioniline igaaastane „Kungla" rahvatantsulavastus. Eelolevast „Liina" lavastusest, selle käsikirjast ja tantsudest andsid meie lehele informatsioni „Kungla" esimees T. Kütti ja rahvatantsujuht T. Metsala.

Vestlust alustab T. Kütti, öeldes, et kevadise kava asemel on tänavu ettenähtud suurejoonelisem lavastus, kuna seda loodetakse esitada ka Rootsis, Põhja-Ameerika noorte taidurite õhtutel. „Kungla" kevadtalvine lavastus on nagu traditsiooniks saanud koos Külapoiste ja Jaaniku ansamblite ning rahvapillide orkestriga. Iga lavastus on olnud eesti rahvakunstiloomingule baseeruv, samuti ka seekordne.

Vahe seisab ehk selles, et seekord tuleb valimistada sellised kulissid, mida saaks Euroopasse kaasa võtta, kuna võib olla ka muid esinemisi peale Stokholmi.

Seekordse eeskava nimeks on „Liina" ja see on lugu ühest armastusest.

Kuid seda teab juba täpsemalt rääkida T. Metsala, kes on käsikirja koostaja. Ta ütleb, et lavastuse süzhee on ajaloolisel ainel, tegevus on umbes 150 aastat tagasi. See on lugu ühe mehe ja tütarlapse vahekorrast, mis juba teises vaatuses jõuab pulmapeoni. Seda peetakse eesti rahvapäraste pulmakommete alusel. Sellesse on põimitud originaalseid rahvatantse ja T. Metsala poolt kombineeritud vaheliikumisi. Kuid kolmas vaatus on traagiline, sest esimese öö õigusel kutsutakse õnnelik mõrsja mõisa ja — lõpukulminatsioonist on veel vara rääkida.

„Kungla" on ka varem oma lavastusil kasutanud dr. R. Toi muusikat ja see on olnud efektne, nii et ka seekordne koostöö põhineb juba eelmistele kogemustele.

Seekordne eeltöö on mõneti olnud parem, kuna kumbki pole 100%-liselt seotud ESTO-80-ga, mistõttu on aega võtta just selle tegemiseks, mida me teha tahame," ütleb T. Metsala.

T. Metsala jätkab öeldes, et „Kungla" tantsurühm on tehniliselt niivõrd arenenud, et tantsijad mõistavad palju tantse, kuid ka liikumist arendada, mis on esimene lavaliikluse põhialus. Seda on „Kungla" aastaid harjutanud, kuna see ongi originaalseim rahvatantsuvorm, kus tantsulist tegevust ei juhitud sisse akordidega. Nüüd suudame inimesi laval liikuma panna ilma tegevust kahjustamata.

Ta räägib edasi, et õnneks on „Kunglal" kaks valikrühma, kes on võimelised soolotantsudeks.

Üldse on tantsurühmi praegu kuus. Praeguse lavastusega on rühm ja juhatus töötanud juba möödunud sügisest alates. Tantsud peab sobitama vastavaile rühmadele, leidma neile vastava riietuse, kujundama kulissid, mis teeb sellise lavastuse esitamise keerukamaks võrreldes tavalisest rahvarõivais rahvatantsu esitamisest. Tööd on olnud palju, ka erirühmade organiseerimine 140-st tantsijast. T. Metsala ütleb, et „Kungla" õnn ja samal ajal ka tagasilöök on, et neil on nii palju noori, kes kunagi korraga ei mahu lavale. Kuid ka nooremaile tuleb lavakogemusi anda ja nad osalisteks lavastusse võtta.

TOOMAS METSALA

Oma tööst rääkides ütleb T. Metsala, et ta teeb enne uut lavastust valmis „sõjaplaani", kus igale grupile on määratud ta positsioon, kus nad lavastuse käigu ajal peavad olema, et neid sealt õigel ajal lavale juhtida. Kuid kaks valikrühma teavad mis teha ja teised liiguvad nende ümber.

T. Metsala ütleb, et suurim probleem pole tants, vaid lavastuse koordineerimine.

Kuid „Kunglal" on mitu gruppi ja neil omad juhid, kelle abil kõik on koordineeritud. Ta hindabki neid juhte, kes on loobunud muust tegevusest, aga on jäänud ikkagi „Kungla" juurde; ka teised endised tantsijad tulevad alati abiks kui abi vaja. „Kungla" on üldiselt väga aktiivne rühm ja kõik tantsijad püüavad kõrgemasse rühma jõuda, aga „vanemad ei lähe nagu eest ära". Praegu õpetame kolmandale rühmale neid tantse, mis varem kuulusid valikrühma programmi.

T. Metsala räägib oma töömoodusest. Alul teeb ta süzhee ja hakkab siis sellele sobivaid tantse jutustuse arengu edasi viimise vajadusel otsima. Ta ütleb, et eestlasil on palju tantse, mis annab valikuvõimaluse, kuhu tuleb luua vaheliikumisi vajaliku muusikaga. Et rahvaviisidele baseeruvat muusikat saada, on ta andnud dr. R. Toile tantsude kirjeldused, taktide arvu, millele Toi on suutnud hästi muusikat kohandada. Ta ütleb, et Toi muusika järgi on hea tantsu luua. „Kungla polka" kujundas T. Metsala veerandtunniga, kuna muusika otse dikteeris mida tuleb tantsuliselt teha. Tantsu üleskirjutamine võib aga nõuda päev-otsa tööd.

Mõnikord tuleb uus tants konstrueerida eesti rahvatantsude üksikelementidest, iga samm mis laval on näha, on pärit kustki rahvatantsust.

Nii on ka uues lavastuses „Armastajate tantsu" kõik liikumised eesti rahvatantsude üksikud taktid eritantsudest, mis kokku annavad originaalse tantsu. Sellele tantsuelementidele kirjutab Toi rahvaviiside elementidest vajaliku viisi. „Kungla" sai Soomest Väisaneni kogutud eesti rahvaviiside kogud, mistõttu on olemas väga häid materjale.

Lõpuks ütleb veel T. Kütti, et „Kungla" seniste lavastuste juures on kogetud kahjatsusega, et Toronto koolide lavad on mõeldud kooliaktusteks, aga mitte suurearvulise tegelaskonnaga lavastusteks. Inimeste hulgas on viimastel aastatel olnud nurinat, et etendused toimusid kaugel linna servas. Kuid „Kungla" otsis head lava.

Sel aastal on neid rahva nõudmisi arvestatud ja üüritud südalinnas olev Ryersoni teatrisaal, mis mahutab üle 1000 inimese.

Kuid see on ka majanduslikult palju kulukam. T. Kütti julgeb siiski loota, et loodetavasti tullakse seda ka rohkem vaatama, kuna sel on huvitavam sisu. Võimalik tulu on vajalik liikmete Rootsi saatmise toetamiseks. Praegu on minejaid ligi 50% rühma 140-st liikmest.

Kokkuvõttes ütleb T. Kütti, et praeguse tegevuse eesmärgiks on rahvale tutvustada eelseisvat „Liina" lavastust. Kuid see vestlus annab inimestele ka võimaluse eeskava paremaks mõistmiseks ja ehk respekteeritakse rohkem seda tööd, mida tehakse ja aega mida selle tegemiseks kulutatakse.

Enne lavastuse esitamist on palju tööd tehtud, harjutused toimuvad pidevalt Eesti Majas.

See on pikk jutustus „Kungla" rahvatantsijate tööst, nende uuest lavastusest ja selle eelolevast lavale toomisest. Kuna meie teatrite tegevus on oma aktiivsuse kaotanud, siis täidab see lavastus mõnel määral oma eepilise sisuga ka teatrilavastust. Ja see teeb noorte lavatöö veelgi enam hinnatuks.

ESTO teater moodsas Linnateatris

Teatrile antakse tähtis koht pidustuste ürituste hulgas

STOKHOLM — Teater saab üha kesksema koha ESTO-80 ürituste seas. Etendused toimuvad Stokholmi moodsas Linnateatris, mis asub keset linna, lühikese jalamatka kauguses Eesti Majast, Stokholmi Keskraudteejaamast, allmaaraudteedest ja suurtest hotellidest.

Teari fuajee aga muutub ESTO-80 teenindusbürooks ja informatsioonikeskuseks. Siia tuleb ka oma kohvibaar, kust saab osta ka pirukaid ja karastavaid jooke.

Teater on varustatud moodsa tehnikaga. Nii näiteks on igal istekohal kontakt, kuhu nõrga kuulmisega teatrikülaline võib lülitada oma kuulamisabinõu.

Sama maja teisel korral asub suur esmaklassiline restoran „Baldakinen", kus õhtuti orkester mängib tantsumuusikat. Teatri all keldris aga on ööklubi „Aladdin". See tähendab, et teatrisõber võib enne restoranis hea eine tellida, seepeale samas majas teatrit vaadata ning sealt otse ööklubisse tantsima minna. ESTO ballile pääseb vaid 1200 inimest.

Neil, kes ballipiletitest ilma jäävad ei puudu niiviisi alternatiiv.

Kuna ESTO-80 liikumislavastus, mis on saanud ilusa nime — „Festival Gala", on üle viidud Jäästaadionile, kuhu mahub kuni 10 000 pealtvaatajat, on Pinna Stuudio oma etenduse sel päeval nihutanud kellale 14.30. Nii saavad teatrikülalised aega süüa, puhata ja rahulikult Jäästaadionile sõita, kus „Festival Gala" algab kell 19.00.

Lasteteatri etendus toimub Bohusgatani koolimajas. Kõik teised aga Linnateatris, kus saalis on veidi üle 800 koha, see tähendab, et

umbes iga kolmas ESTO külastaja võib arvestada mõnele etendusele pääsemisega.

Seepärast soovitame juba varakult piletid tellida eelmüügilt. Piletite hinnad eelmüügil Rkr 30, peale eelmüüki Rkr 35. Noortele kuni 19. eluaastani Rkr 15 nii eelmüügil kui ka hiljem. Kuna piletid on nummerdatud saavad eelmüügilt ostjad paremad kohad varuda. Lasteteatri piletihinnad on Rkr 20 ja Rkr 10.

Nägusa teatrimärgi rõõmuroosas ja leinalillas on kavandanud Gustav Ilves. Teatritoimkond on tellinud 5000 niisugust rinnamärki, mis kaasuvad tasuta eelmüügilt ostetud esimese viietuhande teatripääsmega.

Olümpiagiidid teevad poliitikat

STOKHOLM (EPL) — Ajaleht „Expresseni" järgi toimuvad Moskvas praegu kursused 10 000 kodanikule, kes peaksid võtma vastu olümpiaadi ajal Moskvasse tulevat 300 000 välismaalast.

Ette on nähtud viis kursuseprogrammi:

1. Kommunistik ülesehitustöö N. Liidus.
2. Vene kommunistliku partei juhtiv osa kommunistlikus ülesehitustöös.
3. Sotsialistliku maailmasüsteemi eelised.
4. N. Liidu põhiseadus: nõukogude demokraatia on parim demokraatia.
5. N. Liidu ja sotsialistliku vendluskonna riikide võitlus rahu, demokraatia ja sotsiaalse arengu eest.

Expressen kommenteerib: „Nii tarkade giididega ei kujune reis Moskvasse eriti lõbusaks."

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „...." ..... 19 .... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

Sahharov „reeturite" nimekirjas

Vene ajakirjanduse äge kallaletung Moskvast küüditatud dissidendile

MOSKVA — N. Liidu võimud on pärast dissident Andrei Sahharovi küüditamist Moskvast Gorkisse teatanud, et Sahharov ei olnud lihtne dissident ega nõukogude korra vastane vaid ka läänеriikide spioon. Valitsuse häälekandja „Izvestija" nimetab Sahharovi „reeturiks" ning tõenäoliselt on see kallaletung eelmänguks Sahharovi saatmiseks kohtusse süüaluste pinki.

Sahharovi väljasaatmine Moskvast ja temale suunatud kallaletungid nõukogude ajakirjanduses on tekitanud ägeda reaktsiooni läänemaailmas

ning Prantsusmaa endine peaminister Jacques Chaban-Delmas tühistas isegi oma külaskäigu N. Liitu.

Tema sõidu tühistamine on venelastele seda piinlikum, et Chaban-Delmas pidi kohtuma ka Brezhneviga ning vene ajakirjandus tegi sellele kohtumisele suurt reklaami.

„Izvestija" nimetab Sahharovi „Trooja hobuseks", kes enda maha on müünud läänеriikidele. Lehes mainitakse, et Sahharov kuulub nende pärastsõjaaegsete fashistlike põrandaaluste tegelaste ja mõrvarite hulka,

kes tahavad hävitada nõukogude riiki.

Ajalehe andmetel on Sahharov andnud ka läänеriikide ajakirjanikele andmeid ja informatsioonii, mis kuuluvad riiklike saladuste hulka.

Venelased kasutavad keemilisi pomme

WASHINGTON — Vene okupatsioonijõudude eest põgenevad afganistani põgenikud mainivad, et Afganistani tunginud punaarmee kasutab partisanide vastu võitlemisel keemilisi pomme. Need pommid lõhkevad õhus ning vabanenud gaasid põhjustavad südamepööritust, pimedaksjäämist, hingeldamist ja isegi surma. Põgenikud mainivad et neid pomme on kasutatud Pakistani ja Hiina piirirajoonides, kus partisanide vastupanu okupantidele on kõige tugevam.

Eesti noor — silmapaistev ameerika noor

Lockportis, New Yorgi osariigis, ilmuv ajaleht „Union-Sun and Journal" mainib, et eestlane Jaak Rakfeldt on nimetatud silmapaistvamaks nooreks Ameerika Ühendriikides 1979. aasta „Oustanding Young Men of America" väljaandes. Väljaandes mainitakse, et nimekirja avaldamise eesmärgiks on esile tõsta ja austada noori mehi, kes on osutanud teenuseid teistele ning kes on silma paistnud oma kutsealal ning andnud oma panuse ühiskonnale.

Jaak Rakfeldt on sündinud 1946. aastal Rootsis ning 1950. a. koos vanematega Ühendriikidesse saabunult elas ta Newfanes, kus lõpetas keskkooli. Ta õppis New Yorgi State Universitys psühholoogiat ja sotsioloogiat ning saavutas BA kraadi 1968. aastal. Ta töötas psühhiaatrilise sotsiaalametnikuna ning siirdus 1970. a. Syracuse ülikooli kus saavutas sotsiaaltöö alal magistrikraadi. 1973. aastast kuni praeguseni töötab ta Uticas, New Yorgi osariigis Mohawk Valley Community College'is psühholoogia alal assistant professorina ning peale selle nõuandjana mitmesugustes institutsioonides ja asutustes. Ta on paljude Ühendriikide, balti ja eesti organisatsioonide liige.

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

JOHANNES SILLAMAA'd

sündinud 24. detsembril 1906 Harjumaal
surnud 26. jaanuaril 1980 Torontos

leinavad kurbuses

ABIKAASA
tütar MALLE MÄESTE abikaasaga
lapselapsed MARIKA ja PETER

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

JOHANNES SILLAMAA'd

sündinud 24. detsembril 1906 Harjumaal
surnud 26. jaanuaril 1980 Torontos

mälestavad sügavas kurbuses

A. KONTUS perekonnaga
J. KESAMAA abikaasaga
V. PORMEISTER abikaasaga
J. VILUMETS abikaasaga
M. RAID

ARMAST KAUAAEGSET SÕPRA

JOHANNES SILLAMAA'd

mälestavad leinas

ERIK SOOSAAR
JAAN SOOSAAR perekonnaga
MART MÄGI perekonnaga
JOHN LUTUS abikaasaga
VELLO LEPP
VOLLI JUHALO

Puhka rahus!

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

JOHANNES SILLAMAA'd

mälestavad leinas

ANDREI ABE
HUBERT perekonnaga
UNO perekonnaga
ALEKS ABE
MEINHARD ABE
HERTA ja TIIU ESTER

Meie südamlik kaastunne HELMILE tema abikaasa

JUHAN SILLAMAA

surma puhul

LINDA, SELMA, ELLA, KAARE ja ADA

KAUAAEGNE HEA NAABER

JUHAN SILLAMAA

Sind mälestavad

ERVIN ALEVE abikaasaga
HEINO JÕE abikaasaga
VICTOR KALDRO abikaasaga
HARM KORE abikaasaga
AAVO LEPP perekonnaga
OLEV NURMBERG abikaasaga
UNO TAMM abikaasaga

Eestlase surm liiklusõnnetusel

STOKHOLM (EPL) — Liiklusõnnetuses Värmdöl Skuru silla juures sai 3. jaanuaril surma noor Stokholmi-eestlane Tõnu Vau, 34 a. vana, plastitööstuse Adoplast asjaajaja direktor ja omanik.

Tõnu Vau oli laenanud ühe sõbra mootorratta proovisõiduks, mis libedal teel lõppes kokkupõrkes vastutuleva autoga ja silmapilkse surmaga. Kadunut jäid leinama abikaasa kahe tütre ja pojaga, ema ning õde.

MÄLESTAME SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST ORKESTRI LIIGET

LUDVIG KANN'u

surnud 16. jaanuaril 1980

Leinab

Vancouveri Pensionäride Orkester:
AUGUST VALDMA abikaasaga
THEODOR VESIK abikaasaga
BERNHARD TENG
FRIEDA TENG
LIISA KANN
EINO VARKKI abikaasaga
PEETER SOIDE abikaasaga

MEIE PEREST LAHKUS IGAVIKKU LUGUPEETUD JA ARMAS KLUBILIIGE

EDGAR KAUNISTE

Mälestab kurbuses

SAULT STE. MARIE PENSIONÄRIDE KLUBI

LEINAS MÄLESTAME SIND ARMAS SÕBER

ILMAR SADAM

Sügavam kaastunne abikaasa ITTY'le ja poja OLEV'ile

Reisiteelt ma väsind
ja tahan puhata —
Seal vaikses rahuriigis
ei valu, vaeva tunne ma —

Mälestavad kurbuses

ERNST ja EMMY LÕIVOKENE
HELENE SOOPALU

ARMAST

JOHANNES SILLAMAA'd

mälestavad sügavas kurbuses

SELMA LÄÄNSOO
JUHAN KLAAS
NADJA ja ARVO KLAAS
KRISTI ja JOHANNES PAHAPILL perekonnaga

ARMAST VENDA

JOHANNES SILLAMAA'd

mälestavad leinas

VEND abikaasaga Rootsis
ÕDE perekonnaga Eestis

HEAD SÕPRA

JOHANNES SILLAMAA'd

mälestavad leinas

Puhka rahus!

JUHAN ja SELMA ESTER
KARL ja LEIDA KURM

NOOREPÕLVE SÕPRA JA KODUVALLA MEEST

JOHANNES SILLAMAA'd

mälestavad leinas

JAKO ja LUTT abikaasadega

Shevtshenko: Kremli juhtkond tuleb karistada

WASHINGTON — N. Liidu endine diplomaat Arkadi Shevtshenko, kes töötas varem kõrgel kohal Liitunud Rahvaste Organisatsioonis ja palus 1978. aastal Ühendriikide võimude juures asüüli, esines Kongressi Esindajatekoja salaluurekomisjonis ülevaatega N. Liidu kavatsustest ja maailmavallutamisplaanidest. Shevtshenko mainis, et N. Liidu juhtkond tüürib oma „õela ja ohtliku ühiskonna" kogu maailma vallutamisele kui läänеriigid teda ei karista Afganistani okupeerimise eest. Shevtshenko ütles, et olümpiamängude boikoteerimine on tõsiseks löögiks Kremlile, kuna N. Liidu juhtkond on juba pikema aja kestel planeerinud tohuusuurt poliitilist vaatemängu Moskvas, milleks kujundatakse olümpiamängud. Shevtshenko kinnitas, et ta palus Ühendriikides asüüli kui talle selgus, et tema kodumaa välispoliitika ei ole rahu- vaid agressioonipoliitika, mis oma võimupiire laiendades taotleb teiste rahvaste orjastamist.

Shevtshenko sõnade kohaselt varjab N. Liidu tohutu propagandamasin tõde rahva eest ja inimestel ei ole võimalusi võrrelda elu N. Liidus eluga vabas maailmas. Diplomaat ütles, et N. Liidu ajalehed kirjutavad veel praegugi tema saatuse kohta, et ta küüditati New Yorgis CIA agentide poolt.

Kanada teadlased ei poolda läbikäimist N. Liiduga

Kanada teadlased ja õpetlased pooldavad teaduslike ja tehnoloogiliste delegatsioonide vahetamise lõpetamist Kanada ja N. Liidu vahel. Kanada teadlased mõistavad hukka rahvusvahelise kuulsusega nõukogude füüsiku Andrei Sahharovi väljasaatmise Moskvast. Kanada teadlased saatsid vastavad 25 allkirjaga varustatud telegrammid N. Liidu presidendile Leonid Brezhnevile ja Kanada välisminister Flora MacDonaldile.

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBILIIGET

NADJA NEUBERT'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Puhka rahus EOLL'i vanematekogu liige

EERO OMRI

Mälestab leinas

EESTI ORGANISATSIOONIDE LIIT LÄÄNERANNIKUL

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ☎ 489-8002

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 3. veebr. JUMALATEENISTUS kell 11 homm., teenib õp. E. Pähn. Solist Erika Veskimets-Solom, orelil dr. Roman Toi. Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 1 p.., jutl. läti kog. õp. Juris Cailitis..

Pühap., 10. veebr. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Teenib õp. A. Taul. Jumalateenistusele eelneb piiblitund kell 5 p.

Pühapäeval, 10 veebruaril on õpetaja Andres Taul külalisõpetajaks St. Luc's United kirikus (Sherbourne-Carlton tän. nurgal, 1 plokk idapool Vana Andresest). Külalissolist A. Kittask. Jumalateenistus kell 10.30 homm. Vana Andrese koguduse liikmed ja teised eestlased, kes on huvitatud Canada United kiriku tööst, on kutsutud.

Õp. Andres Taul viibib puhkusel reedest, 25. jaan. kuni reede 8. veebr. Tema äraoleku ajal täidab kog. õp. kohuseid õp E. Pähn, tel. 284-7858. Informatsiooniks palun pöörduda kog. esimehe poole, tel. 244-9270.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

Kõnetundides asendab õpetajat mõni nõukogu liige.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 3. veebruaril kell 11 hommikul. Piiblitund kell 10 hommikul. Pühapäevakool kell 11 hommikul. Leerieelsed kell 11 hommikul.

KÜÜNLAVALGE JUMALATEENISTUS koos leeriõpilaste VANEMATEPÄEVAGA 3. veebruaril kell 6 õhtul. Esinevad leerinoored.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 10. veebruaril kell 11 hommikul. Solist Estra Väli-Tompuu.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
691-2848

Laup., 2. veebr. kell 930 homm. hingamispäeva kool, JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Jutlus ainel: „Armagedon, viimane sõda". Teretulemast!

Igal teisel laupäeval jutlus kell 9.30 hommikul.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 2. veebr. kell 7 õ. Evangeeliumi kuulutusõhtu. Laule ja tunnistusi noortelt. Kõneleb Allan Laur.

Pühap., 3. veebr. kell 1.45 p. pühapäevakool. Kell 2 p. JUMALATEENISTUS, kõneleb Allan Laur, laulab segakoor. Issanda surma mälestamine.

Teisip., 5. veebr. kell 7 õ. palveõhtu.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.
VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3.30 p.l. WHLD 1270 kc.

Laup., 2. veebr. kell 6 õ. koguduse aasta-peakoosolek.

Pühap., 3. veebr. kell 10 homm. pühapäevakool. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb dr. A. Proos Vancouverist, noortekoor. Issanda surma mälestamine.

Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, kõneleb dr. A. Proos, noorte orkester.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 3. veebr. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

Sõjaväe juhtimise struktuur Kanadas muutmisel

OTTAWA — Ottawas kalkuleeritakse, et Kanadas tuleb pärast valimisi ümberorganiseerimisele Kanada sõjaväe juhtimissüsteem. Arvatakse et muudatused tulevad vaatamata sellele, kas võimule tulevad liberaalid või konservatiivid. Kanada konservatiivide valitsuse kaitseminister Allan McKinnon mainib, et ta ei ole rahul praeguse sõjaväe juhtimissüsteemi struktuuriga ning samasugusel seisukohal oli endise liberaalide valitsuse kaitseminister Barnett Danson. Süsteemi muudatuse ettepanekud toovad kindlasti kaasa ka Kanada ühendatud sõjajõudude lahutamise küsimuse klassikaliste põhimõtete kohaselt maa-, mere- ja õhujõududeks.

Uus president Iraanis

TEHERAN — Iraanis möödunud nädalal toimunud presidendivalmistel sai kõige rohkem hääli ja valiti presidendiks senine finantsminister Abolhassan Bani-Sadr, kes on ühtlasi ka Iraani revolutsioonilise nõukogu liige. Bani-Sadr'i peetakse poliitiliselt mõõdukaks meheks kuigi ta oma majandusliku poliitika rakendamisel on lähtunud radikaalsetest ideedest ning pooldanud üldist natsionaliseerimist. Bani-Sadr tähendas valimistulemuste selgumisel, et üheks tema ülesandeks on Ameerika saatkonnas kinni hoitavate pantvangide vabastamine. President ütles, et see probleem on üle dimensioneeritud ning ta loodab selle küsimuse lahendada lähemas tulevikus. Hiljem võttis uus president pantvangide suhtes siiski rangema hoiaku, mainides, et nende vabastamine oleneb Ühendriikide vailitsuse käitumisest.

Konservatiivid nõuavad Moskva olümpia boikoteerimist

Kuusteist konservatiivide partei Toronto piirkonna parlamendikandidaati esitasid peaminister Clarkile ühise deklaratsiooni, milles nad nõuavad, et Kanada boikoteeriks Moskva olümpiamänge kui Ühendriigid loobuvad sealsetest olümpiamängudest. Kanada poliitiliste parteide juhtidest pooldab Clark olümpiamängude äratoomist Moskvast. Tema seisukohaga on ühinenud ka NDP juht Ed Broadbent, kes ei pooda aga alternatiivina Moskva mängude boikoteerimist. Liberaalide juht Trudeau on kriitiline Ühendriikide hoiaku suhtes ja kinnitab, et olümpiamängusid ei tule kasutada poliitiliste eesmärkide saavutamiseks.

JÕEKÄÄRUL MÜÜA
SUVILA KRUNT
100 x 120 jalga, hind $7500.—
Helistada 1-613-542-8470

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 3. veebruaril kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõnelevad: A. Ehasoo ja jutl. E. Saraoja. Laulab segakoor. Issanda surma mälestamine.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Pühap., 3. veebr. kell 5 p.l. JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool. Järgneb koguduse nõukogu koosolek.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

Saalitäis rahvast Taliharja pidustustel

Rikkalik ja mitmepalgeline kava köitis Taliharja juubeli-koosviibimisest osavõtjaid

Möödunud pühapäeval toimus Eesti Majas Gaiderite Kogu Kanadas Koondise korraldusel Talihari '80, mis oli järjekorras kümnes ja sellega juubeliilmne. Eesti Maja suur saal oli osavõtjaid täis, kes aastast aastasse on külastanud noorte-vaimset pealelõunat ja alati hinnanud selle head sisu ja aidanud noortetöös ülesseatud eesmärke saavutada.

Avasõna ütles gdr Hilja Kuutma, märkides et selle õhtuga juhatatakse sisse eesti gaidluse 60. juubeliaasta. Kuid see on sündmuste rohke Rootsis toimuvate ESTO-80 ja Vikerkaare suurlaagri tõttu, kuhu minnakse väärikalt Kanada eesti noorust esindama. Ta hindas neid sõpru, kes kümne aasta jooksul andnud kaasabi Taliharja pidustuste korraldamiseks. Osa neist on endised gaidipere liikmed.

Kümnenda Taliharja pidustuse puhul tänati pidustuse ema ja hinge gdr Liis Jusket lillekimbuga.

Järgmiseks Lydia Vohu esitas A. Viirlaidi poolt gaididele 1970. a. pühendatud luuletuse.

Ngdr Anne Tüll oli koostanud ja lavastanud muusikalise luulepõimiku eesti luulest pealkirjaga „Edasi, eesti naine!", mis oli pühendatud gaidluse 60. juubeliaastaks. Selles olid kaastegevad Anne Agur, Christina Greenbaum, Aimi Ilves, Annalisa Luik, Ilo Maimets, Karin Maimets, Aime Nurmse, Viive Tork ja Leena Tiisman. Külmalt õhkuva jääkristallilise lavapildi ees esitasid tütarlapsed muistses eesti riietuses põimiku, kus oli tuttavaid värsse mitmete aegade eesti luuletajailt, kuna H. Visnapuu „Sadas lund . . ." tuli uuesti esile refräänina.

Kunstluule kõrval oli rahvalaule ja rahvaviise, rahvatarkust, mille abil väljendati eesti naise aegadepikka elukäiku selle rõõmude ja valudega, kuni „Kalevipoja" Linda motiivini.

Üldilmelt see oli melodramaatiline, mis jäise lavapildi taustal valges riietuses meenutas „põhja valge naise" jääkristalset külmust, mille varjus emotsioonid jäid varjatuks, kuigi kreedolik „olla, olla" otsis eneseväljenduse kindlust.

Anne Tüll oli teinud pikuti ja sügavuti pika tee eesti luule tundmisse, kuna muusikaline külg näis olevat Ilo Maimetsa kätes, kaasaarvatud ta viis P.-E. Rummo sõnadele „Tule ikka mu rõõmude juurde". Kokkuvõttes oli see huviga jälgitav lavastus, mida noored mitmekülgselt esitasid. Maido Silma lavakujundus oli, nagu juba öeldud, härmakristalliliselt kaunis.

Järgnevalt Tiina Kiik esitas klassikalisel akordionil J.S. Bachi „Gigue" ja J. Rameau „Lindude laulu", näidates et sellel instrumendil võib suurepäraselt esitada ka tõsist muusikat. Publiku soovil tuli anda lisapala.

Andres Raudsepp ise end kitarril saates laulis neid laule, mida noortelaagrile on aastate jooksul loodud.

„Kungla" rahvatantsijad ngdr. Reet Marley juhatusel tantsisid nelja paariga „Pulmapolka", „Kosjatantsu", „Kuue mehe reilende-ri" ja hoogsa „Kungla polka". Pillimeheks oli Leena Leivat.

Taliharja pidustusel on olnud üheks populaarsemaks esinejate paariks aastate jooksul Leida Järvi ja Olaf Kopvillem. Seegi kord tõid nad oma repetuaarist välja „vindilisi viise", mil Toronto eesti ühiskonna kroonikana on märkimisväärne koht. Seekordne ettekanne ei näidanud iganemismärke ei viisides enestes ega esinejais, vaid kutsusid oma koomilise sisuga ja näitleva esitamisega kaasaelamise mõnu ja nõutud lisapala; kuigi antud oli nagu viimane palve lepalinnule veelkordseks laulmiseks.

Üheks alaliseks osaks on olnud Toronto Vanemgaidide koori esinemine.

Seekordki 13-liikmeline koor skm G. Mitti juhatusel laulis „Edasi lauluga", „Puhu pilli, peiuke", „Mu kodu" ja „Kangakudumise laul", klaveril saatis G. Mitt ja kontrabassil A. Kiilaspea. Siis tuli koorile abiks arvukas „Põhjala Tütarde" ja „Rajaleidjate" hellakeste laulugrupp, kes andis tõelise talvetunde hoogsa lauluga „Küll on kena kelguga", teisena „Laul kenale kodule".

Lõpuks H. Kuutma avaldas oma lõpusõnas tänu esinejaile meeleoluka pealelõuna eest. Ta avaldas tänu ka perenaistele, skaudivendadele ja toredaile sõpradele kaasabi eest, eriti esile tuues Anne Tülli tööd koordinaatorina ja Siiri Leppa peakorraldajana. Seejärel kinnitati kõigile esinejaile rinda lilleõied. Järgnes kohvilaud ja loositi välja võituderohke loterii.

Viis teenetemärki võitlejatele

Võitlejate ühingute seisukohad on praegu aktuaalsed

Laupäeva õhtul toimus Eesti Majas Toronto Eesti Võitlejate Ühingu 27. aastapäeva tähistamise peoõhtu. Ligi paarsada relvakandjat ja nende perekonnaliiget võtsid meeleolulisest koosviibimisest osa, kus praeguste maailmasündmuste taustal on nende ühingul olnud teatud õigustunne, sest maailm on äkki omaks võtnud eesti võitlejate ühingute kauaaegse missiooni kommunismi laiutava ohu eest hoiatamisel. Külalistena viibisid kohal teiste balti veteranide esindajad.

Kavalise osa avasõnas TEVÜ esimees H. Kivi valgustas lühidalt praegust maailmapoliitilist olukorda, võrreldes seda meie kodumaale omaks saanud sündmustega. Ta andis informatsiooni eelolevast Ikestatud Rahvaste demonstratsioonist laupäeval, 9. veebr. Toronto raekoja ees.

Teisena Eestlaste Kesknõukogu esimees U. Petersoo tõi tervitusi eestlaste keskorganisatsioonilt, aga ka Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoolt, kes oli äkki ametiasjus kutsutud Ottawasse. Ta vaatles praegust olukorda maailmas ja leidis, et eesti võitlejad on meil alati kindlat joont ja tõde hoidnud, et võitlus pole veel lõppenud. Praegune olukord on näidanud, et nende usk ja meelekindlus pole neid petnud.

U. Petersoo märkis ka, et Kanada välisminister Flora MacDonald on venelastele järelandmise vastu, kes on leidnud imestusega, et läänemaailm pole varem venelaste vallutamispoliitikat läbi näinud.

Järgmisena tõi tervituse Baltic Veterans League president lätlane E. Ozols ja Leedu Home Guard esindaja hr. Bacenas, kes lõpetas oma tervituse sooviga, et leidkem üks ühine laev kolmele balti rahvale, mis neid vabadele kodumaadele viiks.

A. Jurs tõi tervituse Ülemaailmse Eesti Vabadusvõitluse Keskuse ja Hamiltoni EVÜ poolt, märkides et alati on heameel tulla Torontosse siinse võitlejate ühingu peole. Ülemaailmne keskus koondab ülemaailmselt eesti sõjamehi ja neil on kontakt ka olemas läti ja leedu vastavate organisatsioonidega. Kui meid on isamaale vaja, siis tulevad tänase 170 asemel kokku tuhandeid.

On tähtis, et TEVÜ tähistab oma aastapäeva, sest see hoiab elus meie vaimu ja me jääme eesti sõdureiks kuni oma surmani.

Kanada EVÜ Liidu esimees K. Tori tervitas organisatsiooni juhatuse ja liikmeskonna nimel. Ta juhtis tähelepanu 3. veebr. toimuvale Tartu rahu 60. aastapäeva tähistamisele. Kuigi see on rahu tähistamine, ei tähenda see, et meil oleks rahu. Nõuame uue rahulepingu sõlmimist Tartus ja veelgi suuremate Eesti-poolsete nõudmistega.

Detroidi VÜ esindaja G. Merimets andis edasi Michigani ühingu juhatuse ja liikmeskonna õnnitused 27. aastapäevaks. Toronto Eesti Seltsi poolt tervitas esimees V. Poolsaar. Ottawa VÜ esimees R. Piirvee tervitas, öeldes et me vaneneme iga päevaga, kuid meie põhimõtted ei muutu kunagi. Jääge põhimõtteliselt tugevaks ja vankumatuks nagu olete olnud 27 aastat.

Montreali VÜ esindaja E. Ruberg tervitas Montreali pere ja sealsete soomepoiste poolt.

Ta ütles, et südame käsk on meie rahvast aastatuhandeid säilitanud ja emakeelt puhtana hoidnud ning oleme kuulnud nagu tuha alt Lembitu häält: Ma tõusen hauast kui kutsub mind isamaa.

TEVÜ austab oma liikmeid kuldteenetemärkidega, millega vääristamist otsustab 9-liikmeline juhatus ja sama suur kuldmärgi komisjon. K. Tori kutsus omale abiks kol. ltn. A. Tomanderi ning siis said teenetemärgid koos vastava diplomika V. Kana, H. Kivi, P. Kunstimees, O. Raidlo ja J. Reinola.

Kava kergemas osas esitas „Kungla" rahvatantsurühm T. Kütti juhatusel nelja paariga kuus hoogsat ja hästi õpitud rahvatantsu, mida suure aplausiga ja roosidega kviteeriti. Kavalises osas oli õhtul teadustajaks K. Tori.

Ülejäänud aastapäevapidu oli meeleoluline, tantsumuusikat pakkus G. Iltali orkester, kellele vahetevahel kaasa laulis M. Niinvee.

Danish Custom Furniture
Esmajärgulised tiikpuu-mööbli kavandajad ja valmistajad
OTSE VABRIKUST 25 LE PAGE COURT
A. Jensen & Son Limited Telefon 636-9811

VABA EESTLASE TALITUSES müügil stereo heliplaat
INGEMAR KORJUS bass-bariton
CHARLES KIPPER — klaverisaade
Metsateel (A. Kapp), Ennemuiste (M. Saar), Üks suu (M. Saar), Muremaa (R. Päts), Laul sõnajala õiest (T. Vettik), Sind tervitame kuldapäike (A. Karindi) ja Rändaja õhtulaul (J. Tall) ja rahvalaule: K. Raidi seades — Laulu mõju, Kui ma hakkan laulemaie, Ära viies ja Kivikasukas, L. Virkhausi seades — Kus on kus on kurva kodu, V. Käppi seades — Linakatkuja ja J. Zeigeri seades — Kanneldajast vend.
Hind $9.50 pluss postikulu $1.—

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Abel Lee kunstikommentaar

Uusi avastusi eesti kunstnikest

Eesti kunstnike looming Scarborough Civic Centre'is on selle idapoolse linnaosa mitmekülgsete kultuuriliste ürituste keskuseks, kus jätkuvalt toimuvad kunstinäitused ja nädalalõppudel maksuta rahvakontserdid. Eesti Kunstide Keskuse korraldusel ja Heli Petersoni organiseerimisel toimub seal jaanuarikuu kestel näitus eesti kunstnike loomingust üldtiitliga „looking in — looking out".

Maalide ja graafikaga esinevad Kõks, Lee, Männiste, Põldaas, Reigo ja Timmas. Öönes- ja skulptuurkeraamikat ning erinevaid emalitehnikaid esitab Urve Aedna, kokku ligi 30 eset. Aedna maallooming ot oleme näinud näitustel, kuid mitmehuvilisena eksperimenteerib ta ka teistes materjalides. Esitatud savilooming ei ole mitte eriti isikupärane ega ka professionaalne, kuid on spontaanne ilutsemine väikesemõõtmelistes ornamentaalsusse kalduvais vormides ja sobivas glasuuris.

Kõks, Timmas ja Lee on meie kunstipublikule juba tuntud ning siis pühendame oma napi ruumi kolmele nooremale eesti soost kunstnikule, kes oma hariduse on saanud Kanadas ja loomulikult suunavad ka oma loomingu selle maa publikule. Oma päritolu tõttu lisavad nad aga automaatselt panuse meie väljaspool kodumaad toimuvale kultuuriarengule. Nende kunstnike ja mitmesugustel teistel loomingualadel aktiivsete eesti soost noorte ülesotsimine ja kaasatõmbamine eesti nime all esinemiseks on üks tänuväärsemaid ülesandeid mida Eesti Kunstide Keskus endale on seadnud ja ka viljeleb.

Seoses Männiste, Põldaasta ja Reigo loominguga kommenteerime vaatlejaile lähtepunktiks mõnda möödunud dekaadi ajal sündinud kunstisuunda. Meie ajajärk on tehniline, uusi materjale produtseeriv ning õhutab loovat fantaasiat ja uute ideede sündi. Sellele reageerivad kunstiteoreerikud jagades loomingut stiilideks, laadideks, tehnikaiks jne.

Eesmärk paljudes suundades, mis mahuvad kunsti kategooriasse, ei olegi enam esteetiline, harmooniline, ilumeelne, ei ratsionaalne ega moraalne, kuid ainult vaimset kogemust otsiv. Üks loomingusuund rõhutabki ainult ideed, kontsentreeritud mõttetervikut, andes vaatlejaile minimaalse kontsepti nagu veidi avatud ukse, mis viib labürinti ja abiks ainult hapra ideeniidi selle läbimiseks. Mõned vaatlejad ignoreerivad esitatu, vihastades, teised püüavad sümpatiseerides mõista, mõned siiski ühinevad mänguga, mis loogika ja reaalsuhteliste vahekordade puudumisel vahest balansseerib absurdsuse piirijoonel. Siinkohal võiks tsiteerida Edmontoni kunstigalerii direktorit Glen Howarth'it: „An absent absence by the logical rules of double negatives is a presence".

Vastavalt mõttekäiku arendades leiame, et meile tundmatud abstraktsed mõisted nagu lõpmatus, mitte olemasolemine, igavik jne. muutuvad reaalseiks vastaspooleteks meile tuntud mõistetele ja tavaline tuntud vorm, näit. telliskivi, võib saada universumit haarava tähenduse, kui kellegil on tahe teda pjedestaalile tõsta ning teda analüüsides vaatlejaile vastavad vihjed anda. Kui need vihjed ei inspireeri vaatlejat, pöörab ta häirituna oma pilgu mujale ning idee jääb ainult pingeks selle algataja ajusse. Lisame siia James Purdy lause: „We have no way of knowing what absences may have been included or left out."

Eelnev targutus on ainult kaugeks tagapõhjaks Põldaasa ja Männiste väljapanekule. Põldaas, kes tõenäoliselt on meie kunstiliste otsingute esirinnas, on kokku seadnud oma „CYN 235" kompositsiooni värvilise xerox-kopeerimismasina poolt produtseeritud lehtedes. Loovaks kvaliteediks selles on värvitoonide valik ja lehtede aknakujuline kompositsioon. Zerox- ja maalikunst on puht mehaanilised produktsioonid ja ei suuda tõeliselt loovat talenti kuigi kaua köita, kuigi mõlemad masinad on olnud mitmetele kunstnikele huvitavaks, kuid ainult ajutiseks mängukanniks. Põldaasta kaks järgnevat maali kuuluvad erinevaisse loomingugruppidesse, olles samas suguluses — mõlemad tegelevad ruumiga. Käesolev vaatleja on näinud paljusid kompositsioone, kus maali pind on horisontaalselt jagatud kaheks koloriidiks. Igal nendest on olnud erinev lugu jutustada. Põldaasa „Horisondi" kompositsioonis on tema koloriidi umbsuse läbi toodud kaugusjoon nii lähedale, et tekib uudishimu: milline on avarus selle taga.

Tema teine kompositsioon vihjab samuti ruumile, pimedale, ebamäärasele, võibolla lõpmatule. Meile on antud minimaalsed vihjed, ülejäänu saab tekkima vaataja vaimus igaühel võibolla erinevana.

Arvan, et Põldaasa tõeline tugevus on tema koloriit. Võibolla sügavad koraalsed kõlad lihtsais architektuurseis vormides — neid oleks huvitav näha.

Andres Männiste on meile uus esineja ning tema kolmest ühikust koosnev serigraaf rahumeelsete pargifotodega ja samalaadse kunstisõnumiga näib kuuluvat plakatkunsti (poster art) valdkonda, kuid üle esiplaani trükitud brutaalne punane katkenud joon, mis näib tõusvat hõljuma välja paberipinnast, lisab ärritava küsimusi tekitava dissonantsi nende kahe pinna vahele ning ka poliitika ja kunsti vahele. Kuigi produkt on mehaaniline, saab idee jõuliselt rõhutatud.

Ants Reigo on maalija-graafik, kelle loomingust, seoses Aggrigation galeriis esinemisega, oli vaatlus „Vaba Eestlases" mitte kaua tagasi. Reigo eesmärk on kirjeldada vaadeldavaid objekte illusionistlikus stiilis, s.t. kirjeldada neid nii, et tekib illusioon objekti tõelisusest, sihilikult ignoreerides kompositsiooni, harmoonikat ja jutustavat sisu. Resultaat on saavutatud käsitsi valmistatud siidtrüki stensiilide läbi (6—10); hindame Reigo silma ja käe täpsust ning hoolikat tehnilist viimistlust oma eesmärgi taotlusel.

Toronto eestlaskonnas on tuntud ja hinnatud tütarlaste-trioks Lindau õed. Pildil trio esinemas äsjasel „Estonia" segakoori kontserdil, vasakult, Rosemarie, Reet ja Ellen Lindau, kitarriga Peeter Kopvillem. Foto: Vaba Eestlane

Tunnistaja Narva rindelt

Aastavahetuseks ilmus Stokholmis Välis-Eesti & EMP kirjastusel major Meinhard Leetmaa teos „Sõjas ja ikestatud Eestis". Seal kirjeldab endine Eesti Vabariigi sõjaväe kaadriohvitser rohkem kui kolmesajal leheküljel ja soliidselt köidetud raamatus eesti sõjameeste saatust pärast Nõukogude okupatsiooni 1940, punaväe koosseisus Peipsi taga 1941, saksa sõjavangistuses, Omakaitse ridades kodumaa pinnal ja Piirikaitse rügementides Peipsi ääres ja Narva rindel, kuni selle kaitseliini varisemiseni seljataguse läbimurde tõttu 1944. a. sügisel. Vastupanu, mis võimaldas 70.000 eestlase põgenemise Läände, ei lõppenud ka siis, vaid kestis edasi metsavendluse näol. Kui ka see võimalus oli raugenud, varjas autor end üle kümne aasta valenime all ikestatud Eestis, kuni tal ühe amnestia kaudu õnnestus oma isikut legaliseerida ja lõpuks aastal 1965 jõuda oma perekonna juurde Lääne-Saksamaal.

Kirjastuse saatesõnas öeldakse raamatu ja selle autori kohta: „Tema raport on ajaloolise dokumentatsiooni väärtusega, nagu Henriku või Russowi kroonika kaugematest aegadest."

Raamat on suures formaadis, köites 320 lk.

⊙ Rootsis tegutsev kooperatiivkirjastus „Prisma" andis välja raamatu Ida-Euroopa kohta. Selle toimetajaks oli Stokholmi E. Päevalehe toimetaja Ülo Ignats koos rootslase Holbergiga. Raamatus on kaks peatükki Andres Küngilt.

RAAMATUID

müügil „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Hanno Kompus — Kustutamata nälg kunsti järele	11.—	35
L. Wahtras — Lilvaklass	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova - Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Kodumaalt võõrsile	10.—	50
H. Michelson — Skautluku tee	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	3.—	50
H. Michelson — Eesti radadelt	2.—	35
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Karin Saarsen — Lohengrini lal kumine	4.50	15
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Eduard Krants — Lumelitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	65
Leho Lumiste — Alamuse Andros — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — Varjud (luuletuskogu)	8.—	30
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
A. Käbin — Vaim ja muld	5.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — Koputused eneses (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — Tunnete purdel (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — Mis toimub Soomes?	14.—	50
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—	40
E. Sanden — Mitme näo ja nimega	12.50	50
E. Sanden — Loojangul lahkumine Tallinnast	16.20	50
E. Mänd — Aastate pärand (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
Estonian Scouting	3.—	35
Eesti skautlus viiskümmend aastat	2.—	1.—
TERR KUNGLA juubelialbum (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	1.—
J. Kangur — Vaim, võim ja vabadus	7.50	50
RAAMATUID LASTELE:		
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	1.—	20
Eesti keele Harjutustik I	2.20	30

Puhast valet sisaldav võrukaelalugu

23.

Purjus Kainuu mees oli siiski ebatavaline soomlane, naeratav ja mitte kedagi häiriv tüüp. Pappkasti hoidis ta tugevasti kaenlas, seda vägagi ettevaatlikult, sest kast oli kukkunud bussi vahekäigus põrandale, kui ta seda oli võrkriiulilt võtnud, kusjuures kukkumisel oli kostnud pahaendeline kilin. Aga seda polnud ruttav Kainuu mees võtnud vaevaks kontrollida.

Reisikohvri ja tolliklaarimiskaardi suhtes ei olnud naisametnikul midagi ütelda. Kuid selle järel ta suunas oma tähelepanu mehe pappkastile:

— Mis selles on? küsis ametnik ja näitas käega kastile, mille tagumine nurk oli märg. Tilgad langesid korrapäraselt kui veekellast põrandale.

— Jaa, mida? Selles on muidugi djevushka. Siin on kuradi head djevushkad, „jutlustas" mees ise naeru kihistades.

— Djevushka? Mis sa räägid. Kuidas sinul saab kastis olla djevushka? Pane kast letile ja teeme lahti!

Tagasihoidlik Kainuu mees pani pappkasti letile ja tõmbas kaane lahti. Omaniku ehmunud näoilme muutis siiski korraga mehe olemuse.

— Või pergele! Pudel katki. Vodkat on maitsevas leivas.

Kainuu mees võttis kastist pudeli killud, liigutas neid oma peos ja uuris murelikult jäänuseid. Äkki ta ilme siiski kirgastus ja ta hüüdis tugeva häälega, mis kajas üle tollijaama:

— Kas te olete kunagi söönud vodkaleiba? Selliselt see ongi õige sobiv. Söö leiba ja ole purjus! Kui nälg on suurem, siis järgneb kohe ka korralik peatäis. Kui tahad ainult natuke joobuda, siis võta taskust päris väike leivapala ja kohe on jälle põrgu moodi mugav olla!

Naistolliametnik ei näinud õieti mõistvat selle rõõmu põhjust. Naine vaatas sõnatult ja jahmunult oma ees pappkastis avanevat vaadet. Soomlased on tõesti käsitlematud ja mõistusetumad kui nad on purjus. Ja mõistmatusest ei olnud puudus, sest purjus nad näisid olevat peaaegu kõik.

Aga joobumisest hoolimata olid mõned teistest veelgi mõistusetumad. See turist kuulus kindlasti kõige rumalamate hulka. Tolliametnik vaatas edasi oma ees tajumatut ja uskumatut kasti sisu. Hoolikalt kui betoonisegajas oli üksteisega segamini kümmekond leiba, iillepoti kilde, klaaskilde, paar liitrit mulda ja mingisugune ehistaim. Kuna pappkastist tõusis samasugune lõhn nagu kasti omanikust, oli kogu pildi kaunidus nagu üle ujutatud vodkaga.

— Sellest tuleb päris uus importartikkel, vahutas Kainuu mees edasi. — Ma asutangi sellise firma, mis hakkab importeerima vodkaleiba. Või arvate, et kaup ei lähe! Ei siis enam soomlane kurda, et naabril on halb kaup. Soome rahvas kulgeb õnnelikuna leivatükk taskus ja kui minnakse oma riigile lisamaksu maksma, siis seda tehakse leivapala lõigates ja jälle naeratades.

Kainuu mehe filosoofia äratas üldise naerulagina reisijate keskel. Tolliametnik selle asemel vaatas ikka veel oma ees olevat kasti sisu nagu mingit enneolematut nähtust. Lõpuks tegi ta märkuse:

— Djevushka! Mis djevushka? Sina valetad. Sinul on aina djevushka meeles. Siin pole mingit djevushkat, siin on vähemalt kümme lebushkat.

Tolliametnik hakkas ettevaatlikult kahe sõrmega tõstma mullaseid ja vodkast niiskeid leibu pappkastist, raputades suuremad leivad puhtaks ja asetas need letile pappkasti kõrvale.

— Bukett kui bukett, rõõmustas Kainuu mees. — See on üks bukett ja tore see bukett ongi!

— Mis taim see on? küsis tolliametnik, tõstes viimasena pappkastist paljukannatanud ilutaime vähesest järel olevast mullatükist inimeste maailma.

— Kust mina tean, mis rohi see on. Võib olla ehk keisrihein. Keiser läks, aga jättis oma heina mälestuseks. Ma ei tea nime, aga see on kaunis lill.

— Sa ei tohi taimi maalt välja viia. See on keelatud.

— Keelatud! Kes kurat keelaks, et mina ei tohi oma lille koju viia, ägenes Kainuu mees.

— Sinu tollikaardil on lugeda, mida ei tohi teha. Sina ei saa tuua ega viia tulirelvi, külmrelvi, taimi, seemneid, metsloomi ega mõnda muud. Loe ise paberilt, siin on öeldud, mida ei saa!

See näitemäng oli hakanud huvitama seda kõrvalt jälginud Lindsteni. Kuna tal oli õnnestunud juba tollikontrollist läbi saada, otsustas ta, et võib Kainuu mehele appi minna ja lisada vähe leili lubavalt alanud sõnavahetusele.

— Ega sel mehel seemneid enam ei olegi. Ta on need külvanud kõik oma kaasa toodud seemned ümberringi Leningradis. Sa võid ise temalt küsida kui ei usu.

— Kas ta tõi meie maale seemneid? See on keelatud! Kas ta müüs Leningradis seemneid?

— Muidugi tõi, see on kahjatsetavalt tõsi. Aga kui me tulime, siis teda uuris selline suur ja karvane mees, kes ei märganud asja. Kuid on siiski päris kindel, et see mees ei ole neid Leningradis müünud. Me võime kõik olla tunnistajaiks, et ta hoopis vastupidi iga kord pidi maksma kui ta neid külvas.

— Miks ta pidi ise maksma, kui ta ise neid andis, imetles vormiriietuses olev naine ärusaamatuna.

— See see ime ongi. Just selles suhtes Nõukogude Liit erineb Soomest ja sellepärast nii paljud soome mehed tulevad huvitatuina uurima Nõukogude Liidu olusid. Meil on asi nimelt vastupidine, pole vaja maksta, vaid vastupidi saad ise raha. Minagi tunnen mõnda meest, kes otse elavad sellest. Aga siin on täiesti vastupidi ja see just ongi põnev. See härra Kolehmainengi imestas teie korda nii, et ta maksis hea meelega vähemalt neljateistmele neitsikule sada marka igaühele.

Võttis natuke aega enne kui tolliametnik tajus. Naise põskedele levis sügav punetus. Ta vaatas Lindstenile ja hüüdis jalgu trampides:

— Sina häbematu! Kasi siit! See pole sinu toll. Kainuu mehe poole pöördudes ja üha peaaegu endise näoga ilutaime riputades tegi naine teatavaks: — Ei tohi viia. Määrus keelab. Ei tohi viia elavaid taimi maalt välja!

— Ei keela, puutus asjasse jonnakalt Lindsten. — Seemned on erijutt, aga neile ei saa enam midagi parata. Ja tulirelvad on päris ise asi. See on arusaadav, et neid ei saa Nõukogude Liidust viia Soome, muidu soome turistid võiksid minna nõukogude püssikauplusse ja minna Soome tagasi revolutsiooni tegema. See on täiesti õige, et kõik relvad on venelastel ainult rahu kaitseks.

— Aga rahulikke ja liikumatuid taimi armastavad kõik soomlased. Päris vaeselgi eidel võib olla mõnikord pelargoonia akna peal. Sellest on tehtud laulgi ja seda mängitakse raadioski. Ega raadio ei valeta, nagu kindlasti teatakse Nõukogude Liidus, „jutlustas" Lindsten edasi.

— Sa oled kindlasti kuulnud seda laulu Soome raadiost, kui kord juba soome keelt oskad.

— Mina ei kuula mingit Soome raadiot! See on keelatud, ütles naine ägedalt. —Mine nüüd minema, see ei ole sinu taim.

— Ega ei olegi vaid selle härra Kolehmaise oma. Aga asi on nii, et mina juhtun olema selle härra Kolehmaise hooldaja. Minu kohus on valvata tema asju, sest ta ise on vähe selline... puudulik. Aga kuna ta on eriti tuntud poliitik, siis määratakse minusugune reisikaaslane talle hooldajaks.

(Järgneb)

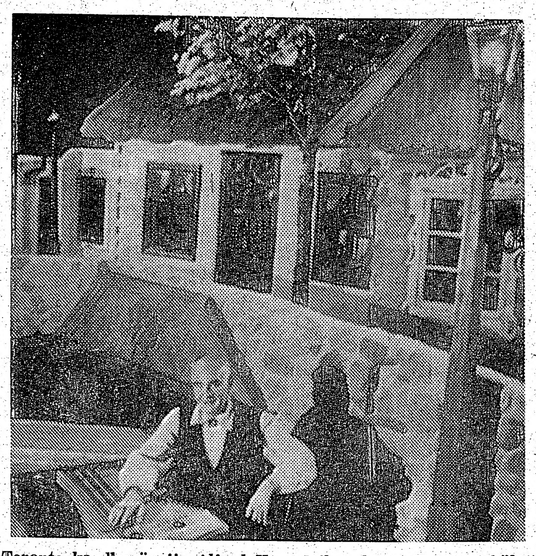

Toronto kandlemängija Alfred Kuus Milwaukees „Euroopa küla" väljakul.

Eesti tuba Milwaukee muuseumis

Milwaukee muuseumis avati detsembris uus osakond nn. Euroopa küla (European Village). Selles on esitatud kõik Euroopa rahvused päritolumaade järgi, kellede liikmed on emigreerinud Wisconsinisse. Et seal emigratsioon oli eriti intensiivne ajavahemikul 1875—1925, soovis muuseumi juhatus, et väljapanekutel oleks selle ajajärgule omane etniline ilme.

Euroopa küla on paigutatud muuseumi ühte suurde ruumi, kuhu igale rahvusele ehitatud oma maja: Balti rahvad, Eesti, Läti ja Leedu asuvad ühes majas, igaüks eriruumis, millede suurus määrati rahvusgrupi suuruse järgi Wisconsinis: Lätlasi on siin kõige rohkem. Nad said kõige suurema ruumi, eestlasi kõige vähem, nad said kõige väiksema ruumi. Ruumi eest tuli eestlastel maksta $1000.

See muuseumi üritus on Ühendriikides ainulaadne.

Muuseumi külastab aastas ca 2.000.000 inimest, eriti palju koolide ekskursioone väljaspoolt. Sellega on siin hea võimalus ameeriklastele Eestit tutvustada.

Euroopa küla koosneb 32 eri maa rahvusest: Austria, Belgia, Bulgaaria, Kroaati, Tshehhi, Taani, Hollandi, Inglise, Eesti, Soome, Prantsuse, Saksa, Kreeka, Ungari, Iiri, Itaalia, Läti, Leedu, Norra, Poola, Portugali, Rumeenia, Vene, Shoti, Serbia, Slovaki, Sloveeni, Hispaania, Rootsi, Shveitsi, Ukraina ja Welshi.

Eesti rahvusgrupp võttis asja väga tõsiselt.

Pärast üleskutse avaldamist ja suulist selgitust, laekus võrdlemisi lühikese aja jooksul sissemaksmiseks vajalik summa ja veel rohkemgi, ka sisustuse jaoks. Illinoisist annetas 4 inimest. Ka E. Rahvuskomitee USA-s ohverdas summa.

Eesti osakonna organiseerimiseks moodustati toimkond, kuhu kuulusid esimees arhitekt Raimond Jürisson, ning liikmed Anu Uustalu, Benita Uustalu, Enno Jeedas, Olaf Tammark, George Saar. Koidula Mäeste, Eduard Pülme ja Johannes Malm.

Esimehel, arhitekt R. Jürissonil tuli mitmel korral käia muuseumi koosolekutel ning võideldа Eesti osakonna parima asukoha pärast.

See on nüüd heas kohas, n.ö. külastajate jalus. R. Jürisson korraldas toimkonna koosolekud oma kodus, jaotas tööülesanded, avaldas üleskutsed VE Sõnas, otsis ja leidis Emmaste rahvariided, nagu väljapaneku korraldaja soovis. Nende valmistajaks oli Helmi Tüll Kanadast. Tema kutsus ka avamispäevaks eestipoolseks esinejaks kandel Torontost Alfred Kuusi, kes oli kolm päeva tema külaline. Tema pidas läbirääkimisi ka A. Kuusi esinemiseks TV-s.

Kuigi ruumikitsikus oli suur, suutis väljapanekute korraldaja Anu Uustalu oma töökate abilistega, kelledeks olid Benita Uustalu, Valve Suik, Linda Kuuskne, Otto Suik, Enno Jeedas ja Carmen Johanson, kõik hästi korraldada. Väljapanekuiks annetasid esemeid Malle Väärsi, Benita Uustalu, Linda Kuuskne, Heljo Hasler, vennad Paid (100 a. vana riidekirst) ja Aug. Maiste. Tänu kõige sellele on Eesti osakonna väljapanek eestipärane, lihtne ja esinduslik. Toimkonna liige Koidula Mäeste korraldas veel eestipärase toidulaua koos abiliste Anne Claseni, Toni Scheiri jt., küpsetades eesti kokaraamatu retsepti järele ka kringli. Huvi retsepti vastu oli suur.

Toimkonna liikmed Ed Pülme ja Johannes Malm korraldasid raha kogumise.

Muuseumi soovi kohaselt olid rahvariides toidulaua juures Koidula Mäeste, Anne Clasen, Toni Scheir, Silvia Pülme ja Heljo Hasler ning tehnilise korraldajana tegutses Vello Malbe.

Kanneldaja A. Kuus sai rohke tähelepanu osaliseks. Temast ilmus suureformaatiline foto „Milwaukee Journalis" alapealkirjaga — „Alfred Kuus played an Estonian instrument „kannel" in Papst Square of the Museums European Village."

A. Kuus esines ka TV kanal nr. 4 „New Day" saates 8. dets. kl. 9 homm.

Rahvast oli avamispäevl, millele kogunesid ainult Muuseumi Sõprade Seltsi liikmed ja kutsutud külalised — kokku 4000 inimest.

Kohal oli juba ka jõulupuu, mille iga oksa oli dekoreerinud erirahvus.

Eesti oksale heegeldas jõulutähed Linda Randpalu ja traadist küünlajalad käbidega valmistas Koidula Mäeste.

Muuseumi poolt on lubatud asetada seinale kaart, millel on märgitud kõigi Euroopa külas esinejate päritolumaad. Ka on kavas korraldada rahvuste heliline saade. Eesti osas on selleks eeltöö teinud Eduard Pülme.

Lõpuks paar sõna uuest ERKU voldikust: väliselt nägus, heal paberil, kuid Eestist ei ole ühtegi pilti. Mõni oleks võinud ikka olla. Seda voldikut jaotati arvukalt.

JOHANNES MALM

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

Aidake kaasa, et
„VABA EESTLANE"
leviks kõikidesse eesti kodudesse!

Paul Keres viis eesti male maailma

Eesti male ja maletajad maailma maleentsüklopeedias

XI

Keres, Paul (7. jaan. 1916 — 5. juuni 1975) kohta on andmed entsüklopeedias väga ulatuslikud. Internatsionaalne suurmeister, kellest sai üks tugevamaid ja populaarsemaid suurmeistreid meie ajastul, on sündinud Narvas. Juba 13-aastaselt tuli ta Pärnus peetud meistrivõistlusel teisele kohale (eksikombel on Pärnu nimetatud Eesti pealinnaks). Ta arendas korrespondentsmalet, sai 1935. a. Eesti meistriks ja samal ajal debüteeris esimesel rahvusvahelisel võistlusel, esindades Eestit Varssavi maleolümpiaadil, saades 12,5 punkti 19-st, mis näitas ta tugevust mängijana. 1936. a. ja 1939. a. vahel tema tulemused paranesid, kulmineerudes esimese koha jagamisega A.V.R.O. turniiril 1938, mil ta läks mööda maailma suurimaist mängijaist.

Juba käisid jutud võistlusest Aljohhiniga maailmameistri tiitli pärast, aga sõda tuli vahele ja maletegevuse vähenemisega oli Keresel raske Eestis olnud sündmuste taustal kontsentreeruda malele.

Pärast sõda Keres asus oma täielikule mängija karjäärile, aga ta oli kaotanud oma parimad võimalused maailmameistri tiitli võitmiseks. Siiski jäid ta tulemused väljapaistvaiks ja ta võiks julgesti väita, et ta on teine või kolmas maletaja maailmas 1948-st kuni 1965-ni.

Nimekiri esikohtadest internatsionaalseil turniiridel ulatub üle 40 aasta ja jääb üheks suurepärasemaks meie ajaloos: Tallinn 1936, Bad Nauheim 1936, Tallinn 1937, Margate 1937, Ostend 1937, Praha 1937, Viin 1937, Semmering-Baden 1937, A.V.R.O. 1938, Margate 1939, Buenos Aires 1939, Posen 1943, Salzburg 1943, Madriid 1943, Riia 1945, Pärnu 1947, Sezawno Zdroj 1950, Budapest 1952, Hastings 1957/8, Pärnu 1960, Zürich 1961, Los Angeles 1963, Beverwijk 1964, Buenos Aires 1964, Hastings 1964/5, Marianske Lazne 1965, Stokholm 1966/7, Bamberg 1968, Budapest 1970, Tallinn 1971, Tallinn 1975 ja Vancouver 1975.

Sellele võib lisada Eesti meistritiitlid aastail 1942, 1943, 1945 ja 1953, Gruusia meistritiitel 1946, N. Liidu meistritiitlid 1947, 1950 ja 1951,

koos teiste kohtadega kandidaatide turniiridel 1953, 1956 ja 1962, andes kokku täielikuma suurepäraste tulemuste loetelu ühelt meie aja tõeliselt suurelt mängijalt.

Teel Vancouverist koju 1975 Keres suri südameataki tagajärjel. Teda mälestatakse kogu maailma maletajate hulgas tema humaansete kvaliteetide tõttu samavõrd kui tema elavate atakkidega mängustiili tõttu.

Artikli juurde on lisatud tema suur foto ja partii, mille ta mängis 1935. a. Varssavi maleolümpiaadil W. Winteriga.

N.n. „Sajandi võistlusel", kus N. Liidu meeskond mängis ülejäänud maailma vastu oli Kerese vastaseks Ivkov, kelle ta võitis kolm korda neljast mängust.

Oma nimemärgi omab ka Iivo Nei (sünd. 1931), mitmekordne Eesti meister ja rahvusvaheline meister alates 1964. Ta jagas esimest kohta Keresega Portische ja seitsme suurmeistri ees Wijk-aan-Zees. 1972. a. maailmameistrivõistluse ajal Nei oli üks Spassky treenereid ja tennismängu partnereid.

Uus-Meremaa maleülevaates on märgitud, et aastail 1951/2, 1952/3, 1954/5, 1959/60, 1960/1, 1962/3, 1965/6, 1966/7 ja 1968/9, 1969/70, 1973/4 ja 1975/6 aastail oli Uus-Meremaa meistriks kas üksinda või paaril juhul meistritiitlit jagades eestlane O. Sarapu.

Maleolümpiaadidel on Keres olnud 1954. a. neljas, 1956. a. kolmas, 1960. a. kolmas.

Meeskondlikult võtsid eestlased osa 1935. a. Varssavis peetud maleolümpiaadist jäädes 11. kohale, 1937. a. Stokholmis olid juba 8. kohal ja Buenos Aireses 1939 kolmandal kohal.

Sarapu, Ortwin (sünd. 1924) Uus-Meremaa internatsionaalne meister on eesti päritoluga. Emigreerus Austraaliasse kui dp Saksamaalt. Võitis Austraalia meistritiitli 1957—59 aastail, siis läks Uus-Meremaale ja võitis seal meistritiitli 1970. 1966. a. võitis Ida-Aasia tsooniturniiri Aucklandis. See andis talle internatsionaalse meistri tiitli ja õiguse võtta osa Tuniisis peetud võistlusest 1967. a., kus tal edu polnud. Esindas Uus-Meremaad 1974. a. Nizza maleolümpiaadil.

Paul Keres (vasakul) oli üks esimesi eestlasi, kes pääses pärast Eesti teistkordset okupeerimist punaarmee poolt ametlikult välismaailma. Pildil näeme teda jalutamas Stokholmis.

Schmidt, Paul F. (sünd. 1916). Internatsionaalne meister, kes elas kuni II maailmasõjani Eestis, kus ta oli lähedane rivaal Paul Keresele ja ühel ajal oli suurmeister. Schmidt on sündinud Tallinnas ja võitis Eesti meistritiitli 1935. ja 1937. aastail. Ta oli edukas Tallinnas 1935, kus ta edestas Keresе. 1936. a. tal oli suur edu Pärnus, kus ta jättis selja taha Flohri, Keresе ja Ståhlbergi. Mängis teisel laual Eesti meeskonnas 1937. a. Stokholmi maleolümpiaadil ja oli jälle teisel laual Buenos Aireses 1939.

Sõja ajal tal oli rida edukaid võistlusi Saksa okupatsiooni all olevas Euroopas, olles teine Saksa meistrivõistlustel Oeynhausenis 1940, esimene samas 1941, jagas esikohta koos Aljohhiniga Krakovis 1941, oli kolmas Salzburgis 1942, teine Viinis 1943 ja kolmas Salzburgis 1943.

Pärast neljaaastast vaheaega mängis ta Kasselis 1947, kus ta tuli teiseks. Hastingis 1948/9 tuli kuuendaks ja oli 1949. a. teine, kolmas Heidelbergis. 1949. a. ja teine Saarbrückenis 1950. a.

Tema viimane võistlus oli Saksa meistrivõistlus Bad Pyrmontis 1950. a., kus ta jäi üheksandale kohale.

Siis lahkus ta Ameerika mandrile, jäädes pärast ajutist Kanadas viibimist USA-sse. Elab nüüd Allentownis ega pole pöördunud enam male juurde tagasi.

Omaette märksõna on Uusi, Gunnar (sünd. 1931), kes on olnud N. Liidu meister ja mitmekordne Eesti meister.

Kerese nime on märgitud veel ühenduses Austria maletaja Eliskasesega, Gelleri nimemärgi all ja mitmel teisel juhul, kuna ta on viimase neljakümne aasta malekuulsuste kaasaegne.

Endiselt Liivimaalt on pärit ka maletaja Lionel Kieseritsky (1806—1853), kes hiljem elas ja suri Pariisis.

Kirjanduse loetelus on märgitud Paul Kerese viimane raamat „Practical Chess Endings" (London 1974), samuti P. Kerese ja A. Kotovi „The Art of Middle Game" (Harmondsworth 1964) ja P. Kerese „Grandmaster of Chess" (London 1964), viimane on kolmeköiteline kuhu on kogutud Kerese mängud 1965—67.

Eestlaste osa „Golombek's Encyclopedia of Chess'is" on märkimisväärne.

Eesti nimed ja ka kohanimed on õieti kirjutatud ja autoreil näib olevat teatud sümpaatia Kerese vastu, keda on mõistetud sümpaatse inimesena.

*

Selle suurteose on rändauhinnana liikuma pannud eesti maleklubi entusiast Lembit Joselin Toronto eesti noortele, et näidata male osa maailmas ja selle kõrval ka mõne eesti mehe tehtud tööd. Eesti nimi on seal kustumatuna.

© „Who's Who in Finance and Industry" toob oma 1979.—1980. a. väljaandes 18.500 ameerika äri- ja rahandusmaailmas esineva isiku nime, ühes lisandusega tööalalt. Nende nimede seas on ka kaks eestlast New Yorgist, dr. ins. Tõnis Raamot ja Rudolf Härmar. Märgitud on, et mõlemad on eestlased, on antud nende vanemate ja laste nimed, hariduskäik ja kutsed, töötamiskohad, organisatsioonid, kus nad liikmeteks, sõjaväeline kraad jne. T. Raamoti kohta on märgitud, et ta töötab presidendina Raamot Associates, jne., R. Hämara kohta, et ta on president Wm. Sander Co-s, mille ärid N. Yorgis, N. Jerseys ja Connecticutis.

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 689
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

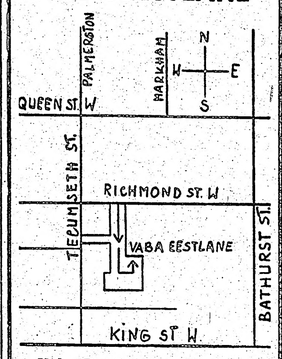

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon: 223-0080

Ah, rõõm tuleb nii sagedasti liiga hilja! Mõnikord mõtlen ma: inimene sünnib ja sureb liiga vara, liiga ruttu, rõõm ei jõua talle järele.

A.H. Tammsaare

TÄHELEPANU!

„Vaba Eestlase" 1980 tähtraamatusse on trükkimisel sattunud 1981. a. tabelkalendri alla uuesti 1980. a. ladu. „Vaba Eestlane" kahjatseb eksitust ja avaldab alljärgnevalt selle lehekülje. Palume, et lõikaksite selle ajalehest välja ja asetaksite lk. 10 kohale.

TABELKALENDER 1981

JAANUAR					VEEBRUAR					MÄRTS				
P	4	11	18	25	P	1	8	15	22	P	1	8	15	22 29
E	5	12	19	26	E	2	9	16	23	E	2	9	16	23 30
T	6	13	20	27	T	3	10	17	24	T	3	10	17	24 31
K	7	14	21	28	K	4	11	18	25	K	4	11	18	25
N	1	8	15	22 29	N	5	12	19	26	N	5	12	19	26
R	2	9	16	23 30	R	6	13	20	27	R	6	13	20	27
L	3	10	17	24 31	L	7	14	21	28	L	7	14	21	28

APRILL					MAI					JUUNI				
P	5	12	19	26	P	3	10	17	24 31	P	7	14	21	28
E	6	13	20	27	E	4	11	18	25	E	1	8	15	22 29
T	7	14	21	28	T	5	12	19	26	T	2	9	16	23 30
K	1	8	15	22 29	K	6	13	20	27	K	3	10	17	24
N	2	9	16	23 30	N	7	14	21	28	N	4	11	18	25
R	3	10	17	24	R	1	8	15	22 29	R	5	12	19	26
L	4	11	18	25	L	2	9	16	23 30	L	6	13	20	27

JUULI					AUGUST					SEPTEMBER				
P	5	12	19	26	P	2	9	16	23 30	P	6	13	20	27
E	6	13	20	27	E	3	10	17	24 31	E	7	14	21	28
T	7	14	21	28	T	4	11	18	25	T	1	8	15	22 29
K	1	8	15	22 29	K	5	12	19	26	K	2	9	16	23 30
N	2	9	16	23 30	N	6	13	20	27	N	3	10	17	24
R	3	10	17	24 31	R	7	14	21	28	R	4	11	18	25
L	4	11	18	25	L	1	8	15	22 29	L	5	12	19	26

OKTOOBER					NOVEMBER					DETSEMBER				
P	4	11	18	25	P	1	8	15	22 29	P	6	13	20	27
E	5	12	19	26	E	2	9	16	23 30	E	7	14	21	28
T	6	13	20	27	T	3	10	17	24	T	1	8	15	22 29
K	7	14	21	28	K	4	11	18	25	K	2	9	16	23 30
N	1	8	15	22 29	N	5	12	19	26	N	3	10	17	24 31
R	2	9	16	23 30	R	6	13	20	27	R	4	11	18	25
L	3	10	17	24 31	L	7	14	21	28	L	5	12	19	26

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 29. jaanuaril 1980 — Tuesday, January 29, 1980

KIREV MAAILM

TEL AVIV — Abielunaiste kohustuste täitmine on nüüd Iisraelis sunduslik. Rabide ülekohus Haifas hakkas kasutama iidset talmundi seadust ja teatas, et nüüdsest peale on abielunaistel õigus meest kohtusse kaevata, kui mees oma kohustusi ignoreerib. Iisraeli ajaleht „Maariv" teatas 25. detsembril, et Tel Avivi kohus on määranud ühele kooliõpetajale viimase 8 kuu jooksul abielukohustuste mittetäitmise pärast rahalise trahvi. Ta peab maksma trahviks „36 tükki kulda". Kohus andis mehele siiski veel võimaluse trahvist pääsemiseks — ta hakaku uuesti ja kohe oma kohustusi täitma. Kooliõpetaja vastas, et ta ei tunne naise vastu enam huvi. — Teised rabide kohtud on samasuguse süüteo eest määranud talmundi käskude alusel 25 tükki hõbedat, kusjuures iga hõbedatükk peab olema nii suur kui nisuiva.

NEW YORK — Nõrga edasijõudmise pärast koolides on koolivalitsuses tehtud ettepanek, moodustada nn. järelistumise klassid, et nõrku õpilasi edasi aidata. Selle vastu on liberaalsed ringkonnad ja eriti värvilised, kes leiavad, et uus kava tähendavat rassi diskrimineerimist. New Yorgis peaks järelistumise klassi minema 45.000 õpilast.

SAN DIEGO — Penny Vantine suri „vanadusse", kuigi ta oli alles viie-aastane. Pennyl oli haruldane haigus, mida tuntakse „cockayne syndrome" nime all, mis põhjustas, et ta vananes iga aastaga 15—20 aastat. Arstid ütlesid, et ta oli võrdne oma surma puhul 90-aastasega, mistõttu ta keha ei kannatanud välja tuulerõugeid, millesse ta nakatus.

ALBANY — Palka puhtas kullas tahab nõudma hakata Public Employees Federation Albanys, millel on 45.000 ametnikku osariigi valitsusasutustes. Unioonl seisukoha järele alalised palgakõrgendamise nõudmised on tülikad ametnikele ja samuti tööandjale. Kui palka makstakse kullas, jääb palga reaalväärtus püsima.

BONN — Saksa liiduvabariigi president on koos abikaasaga alustanud oma maa jalgsi risti läbi käimist. President Karl Carstens tahab anda oma rahvale head eeskuju, tuues fookusse jalutamise tervislikkuse.

WASHINGTON — Ameerika Ühendriigid koostöös Kanada ja kolme Euroopa riigiga jagavad tehnoloogiat, kuidas kasulikumalt puust produtseerida alkoholkütet.

TAMPERE — Purjus olijate keskmine hulk Kesk-Soome tantsupidudel on vähenenud. Kui aastal 1976 oli joobnuid umbes 19% osavõtjaist, siis tänavu kevadel tehtud uurimise järele oli nende protsent laskunud 12-le. Kuigi alla 18-aastastele Soomes alkoholi ei müüda, on neil seda kerge saada sõpradelt ja oma õdedelt või ostavad ise lahjaprotsendilist õlut.

LONDON — Joosep Tootsiks Inglismaal on väike Colin Shinton, kes vaatamata sellele, et ta on ainult kolm aastat vana, on teinud nii palju üleannetusi, et temast kirjutavad nüüd tihti juba ka Inglismaa ajalehed ja ajakirjad. Colin oli ainult 11 kuud vana, kui ta tahtis hakata vannis kassi seljas sõitma. Poiss pidi kassi peagu ära uputama. Hiljem ta pistis kassi jääkappi, kui leidis, et sellel on palavik ning hakkas naabri koera pesumasinas pesema. Koer oli masinas teinud juba mitu tiiru, kuni ta päästeti. Kord kui ema ütles Colinile, et ajagu tä isa üles; võttis poiss pudeli ja lõi isale pähe. Et näha, kuidas tema uudne tulemasin töötab, pani ta kord kirikus tädi seeliku põlema. Üleannetuste register, millest briti lehed nüüd kirjutavad, on tohutu pikk. Kuid poisi ema ütleb, et kõigest hoolimata on Colin hea laps ja oma viguritükkidega ta ei mõtlevat sugugi paha teha.

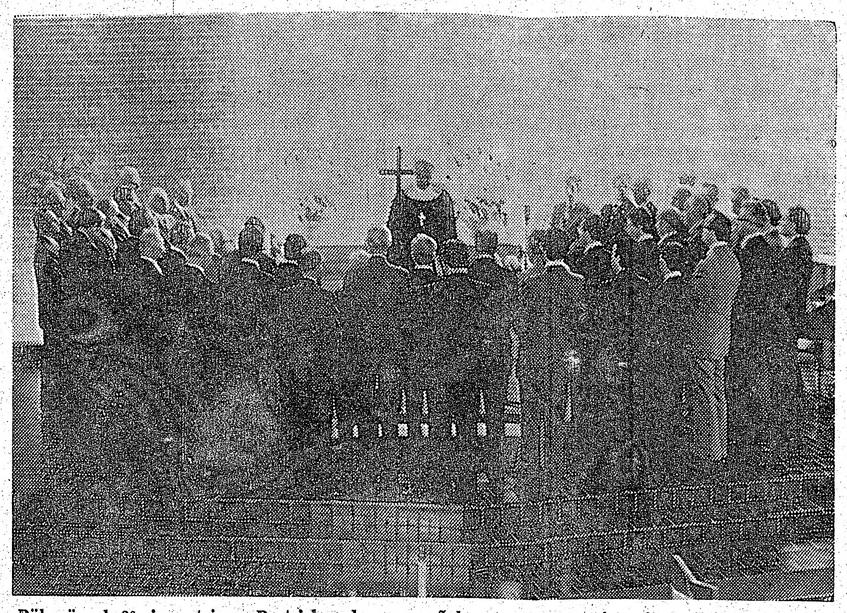

Pühapäeval, 20. jaan. toimus Peetri koguduse uue nõukogu ametisse õnnistamine. Pildil nõukogu liikmed ümber altari andmas oma lubadust ustavalt koguduse heaks töötada, keskel praost O. Puhm.
Foto: Vaba Eestlane

Venelased naeruvääristavad Lake Placidi olümpiat

Mõningaid omapäraseid väljavõtteid N. Liidu spordilehest

Vaba maailm kirjeldab Moskva suveolümpia ettevalmistusi ülistusega või tagasihoidliku kriitikaga peamiselt poliitika sissetoomise pärast. N. Liidus levitatakse aga ühenduses Lake Placidi taliolümpia ettevalmistustöödega igal võimalusel kapitalistlikku ühiskonda alavääristavaid sõnumeid tõe väänamistega. Hiljuti avaldati L. Borodina artikkel „Sovetski Sport" veergudel ja trükiti ka eesti keeles kodumaal. Sellest võime kokkuvõttes lugeda järgmist:

Mis puutub Lake Placidisse, siis pidurüüd seal veel pole näha ja pidulikku meeleolu pole samuti tunda. Tõsi, olümpiameened on juba liikvel. Huvitav, et Lake Placidis on müügil palju Moskva olümpiamängude suveniire: meie Mishka, märgid, plakatid. Nende järele valitseb suur nõudmine, kinnitab vene lehemees.

Edasi võime vene spordilehest lugeda:

„Kõik kaheksa olümpiaküla plokki on juba valmis, toad möbleeritud. Õigemini mitte toad, vaid kongid . . .

Tulevase vangla ilmet on raske maskeerida.

Ent ühteteist selleks ette võetakse. Asfalteeritakse hoonetevahelisi teid, heakorrastustööd on lõpukorral.

Peamine olümpiaareen, kus võistlevad hokimeeskonnad ja iluisutajad on värvitud ameerikaliku skoloriidis: sinine lagi, punased istmed ja valge jää. Hall näeb lihtne ja mugav. Vägev loosung kuulutab küll mitte eriti tagasihoidlikult: „Tere tulemast, Maakera, meie oleme valmis!" See kuulub ameerikaliku stiili juurde: lähedal tõele, ent veel mitte tõde.

Selle jäähalli kõrval hakkab mõnevõrra vanamoodsalt silma tohutut kuuri meenutav vana olümpiaareen. See on säilinud 1932. aasta mängudest. Ent just selles kuuris säras omal ajal norra iluuisutaja Sonja Henie.

Lake Placidi olümpia korraldajatel on pakkuda oma alkoholivaba jook ja oma ametlik „terroristide-, pommi- ja röövimisvastane kuulikindel julgeolekusüsteem". Selle süsteemi loob firma „Communications Control Systems", keda üliväga reklaamitakse kui ainsat talimängude „julgeoleku tarnijat".

Firma on juba saatnud Lake Placidisse 250 000 dollari eest seadmeid, sealhulgas kuulikindlaid veste kaitsealatöötajate ja eriti auväärsete külaliste tarvis, öösel nägemise aparaate — Lake Placidit ümbritsevates metsades hakatakse patrulleerima nii ööl kui päeval — pommide avastamise, samuti kirjade ja postpakkide läbivaatamise aparaate.

Väikesesse kolme tuhande elanikuga asulasse on ehitatud nii palju, et kohalikud võimud murravad juba pead, kuidas neid spordirajatisi pärast olümpiamänge kasutada. Esialgu on kõik selge ainult olümpiakülaga: sellest saab vangimaja. Ent sellest korraldajail kõnelda ei meeldi ja kui asi juttks tuleb, rõhutatakse, et mängude ajal ei tuleta olümpiakülas miski vanglat meelde. Seal on hulk puhkeruume, teater, diskoteek, restoran.

Rahaga on Lake Placidi taliolümpia korraldajail kitsas. Veel kehvemad on rahaasjad USA olümpiakomiteel, kes aktiivselt korraldab raha kogumise kampaaniaid, olümpiakoondise heaks korjandusi.

Ühel kuumal augustipäeval olid njuujorklased lausa hämmastunud: kaks 27-aastast rahvusvahelise bobivõistluste veterani — Glenn Harrison ja James Stein — olid lohistanud Broadway ja 42. tänava nurgale, ühele New Yorgi elavaima liiklusega ristteele, oma kahesajakilose bobi. „Möödujad küsisid meilt muiates", meenutab Harrison, „kas see on uus väikese bensiinikuluga automudel. Ent meie olime naljast kaugel. Olime äsja lõpetanud oma 300-kilomeetrilise teekonna."

Peaaegu viis päeva, iga poole tunni järel teineteist välja vahetades, olid nad veeretanud oma bobikelku jalastele allapandud ratastel.

Kella seitsmest hommikul kuni seitsmeni õhtul, 65 km päevas. Eesmärk? Koguda raha bobisõitjate reisiks Lake Placidisse. Tulemus — ainult 75 dollarit. Ilmselt ei olnud ameerika bobisõitjad seesugust teekonda lusti pärast ette võtnud."

Venelaste kaotused suurenevad

Punaarmee tarvitab Afganistanis surmavaid gaase

KABUL — Lääneriikide diplomaatidele saabunud andmeil suurenevad vene okupatsioonijõudude kaotused Afganistanis pidevalt ning kohalike vastupanugruppide partisanisõda võtab üha suuremad mõõtmed. Mainitakse, et partisanid väldivad suuremaid lahinguid ja kokkupõrkeid ning spetsialiseeruvad väikestes gruppides teostatud kiiretele kallaletungidele kus venelastel on suured kaotused.

Lääneriikide vaatlejatel puuduvad venelaste kaotuste kohta täpsemad andmed kuid neid arvestatakse 2000-le mehele.

Kaotuste suurust kinnitavad need paljud puusärgid langenutega, mis paigutatakse Kabuli lennuväljal vene transportlennukitele ja toimetatakse N. Liitu.

Koos partisanidega on venelaste vastu võitlema asunud kohalikud tsiviilelanikud, kes on tunginud vene sõduritele kallale nugadega või on nad kividega surnuks löönud. Üha rohkem saabub andmeid, et venelased on võitlustes partisanide vastu rakendanud keemilise sõja külvates partisanide asukohad üle õhus lõhkevate lennukipommidega või kahurkuulidega mis levitavad mürgiseid surmavaid gaase.

M.T. MANKIN REAL ESTATE REALTOR

MARK T. MANKIN REALTOR

2670A Yonge St. (at Lytton Blvd) Toronto M4P 2J5

Kinnisvara ostu või müügi korral helistage

TOOMAS MANKIN, tel. 487-4477, kodus 447-2017

Sündmuste kalender

- **Neljapäeval, 31. jaan. kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis Pensionäride Klubi Tervisvõimlemise Ringi pärastlõuna kohvi.**
- **Laupäeval, 2. veebr. kell 6.30 õ. Eesti Majas saarlaste küünlapäeva koosviibimine.**
- **Pühapäeval, 3. veebr. kell 3 p.l. Eesti Maja keskmises saalis EKN ja TEVÜ Tartu rahu 60. aastapäeva tähistamine.**
- **Reedel, 8. veebr. kell 8 õ. Eesti Majas T.E. Aiandusklubi 10. aasta tegevusjuubeli pidulik tähistamine.**
- **Laupäeval, 9.. ja pühapäeval, 10. veebr. E.S.S. „Kalevi" Suusaklubi korraldusel Balti suusavõistlusd Moonstone'is.**

Austraalia Seltside Liidu edukas tegevusaasta

SYDENY (MK) — Austraalia Eesti Seltside Liidu esinduskogu korraline aastapeakoosolek peeti Sydney Eesti Majas. Liidu 23-st liikmesorganisatsioonist oli volituste kaudu esindatud 16 organisatsiooni 33 häälega.

Kogu pikk koosolek kulges väga intensiivses töömeeleolus. Juhatuse poolt kirjalikult laialisaadetud päevakord, aruanded ja tegevuskava 1980. aastaks võeti vastu. Liidu tegevus 1979. aastal on olnud edukas: rahvuskapitali arvel on laekunud $6440 (Austraalia dollar) ja panga arve on kasvanud 15.798 dollarini. Suurematest annetajatest on dr. Siima Perendi pärandist $500, K. Thompson $200, Sir Arvi Parbo $120 ja mitmeid teisi $100 annetajaid.

Raudraamatusse on kantud nüüd 1142 nime.

Samuti edukas oli majanduslikult X Eesti Päevade tulemus, üldjuhi E. Vaino juhtimisel, ülejäägiga $4940. Liit on jaganud toetussummasid kokku $7658, sellest „Meie Kodule" $2500 välisvõitluse summadest, rahvusliku kasvatuse ettevõteteks $986, noorte tegevuse edutamiseks $1170, dr. A. Võõbuse Eesti Ajaloo koostamiseks $1000 j.t.

Liidu juhatusest lahkuvad Sydneyst eemale asumise tõttu K. Vihermäe ja L. Salasoo. Esimees esitab valimiseks endised juhatuseliikmed ja uue liikmena hr. H. Kukk.

Uus juhatus valitakse kinnisel hääletamisel koosseisus:

Tiiu Kroll-Simmul (30 häält), R. Kalamae (26), H. Kukk (26), J. Sildnik (26), P. Kimmel (26), V. Jaaniste (25), Helle-Mall Risti (24), ja mag. Tiiu Salasoo (21).

Revisjonikomisjon valitakse tagasi endine: Arnold Perandi, Hans Mihkelson ja Uno Masing.

UUDISEID KODUMAALT

Kodumaal on käibel üks uus mõiste, see on liiklushuligaansus. Pedagoogikadoktor professor A. Kõverjalg analüüsib selle mõiste sisulist tähendust. Esimene ja suuremasse huligaanide gruppi kuuluvad lubatud kiiruse teadlikud ületajad, keda olevat Eesti teedel eriti sageli näha reede ja pühapäeva pärastlõunal. Liiklushuligaanideks nimetatakse ka neid autojuhte, kes möödasõidul ignoreerivad vastusõitjaid. Samuti kuuluvad nende hulka autojuhid, kes stopptulede rohelise tule ajal vasak- ja parempoolset pööret tehes ei lase läbi või takistavad sõiduteele astumast jalakäijaid. Mõnede autojuhtide huligaansusega kaasuvat ka jõhkrus ja küünilisus kaassõitjatega käitumisel. Ka need, kes ei pea eessõitjaga nõutavat vahet on liiklushuligaanid. Ja kõige viimaseks need jalakäijad, kes ei hooli liiklustuledest ega muudest liikluseeskirjadest.

°

N. Liidus on kõrgeks tunnustuseks riikliku preemia laureaadiks nimetamine, mida jagatakse eelmise aasta (resp. aastate) jooksul suuri saavutusi teinud isikuile mitmeil aladel. Harva on eestlasi selle au osaliseks saanud, kuid möödunud aastal anti see preemia ja auga kaasas käiv kõrge rahasumma Eestimaa mehele, põllumajanduse mehhanisaatorile Jaan Laanele, kes on töötanud Tartu sovhoosis traktoristina juba paarkümmend aastat.

°

Paljudel kalahuvilistel olevat möödunud aastal olnud nõrkus Võrtsjärve kalade vastu. Viktor Koljel olevat Aakres suvila otse järve kaldal, kust tehtavat rõõvpüüke järvele. Ühel päeval siis jäigi mees vahele, kui Valgast oli tulnud lätlane Jaan Balodis koguni veoautoga kaladele järele. Mees oli katsunud igat viisi valetada, kuidas kalad veoautole said, aga uskujaid enam ei olnud.

Ka Avo Kogeril, kes elab Tallinnas on nõrkus Võrtsjärve vastu. Ka temal on järve ääres suvila kuhu sõpradega sõideti. Esialgul olevat küll ainult alkoholi pruugitud, aga siis tulnud meestel isu angerja järele. Kuna omal paati ei olnud, siis võetud esimene ettejuhtuv ja sõuti järvele. Kuna neil ka omal püügivahendeid ei olnud, siis rüüstati kalamajandi mõrdu. Kuna kalastamise oskused puudusid, siis kalade kättesaamiseks need lõhuti. A. Koger oli olnud siiski dzentlemen kes võtanud süü omaks, kuid kaaslasi pole üles andnud.

°

Sügisel jõgedes kudev meriforell olevat põhjustanud Tiit Lankeis taltsutamata püügikire. Nooremas eas oli olnud püügiriistaks ahing, siis lõhkeaine ja viimastel aastatel juba elektrivool. Lõhkeainet kasutades jäi mees ilma käeta. On saanud korduvalt oma harrastuse eest karistada. Möödunud sügisel tabati ta jälle Toolse jõel, kus ta kaotas püügiriistad ja karistati 50-rublalise trahviga. Mõni aeg hiljem oli ta jälle platsis, püüdes Vainopea jões kala elektrivooluga. Esimesel päeval olnud siiski saak kesine, mistõttu otsustas püüki korrata paari päeva pärast. Kuna enne püüki saadi julgust juurde alkoholist, asuti kuraasikalt asja juurde. Kaabel otsapidi elektriliinil, juhtmerull seljas, elektrivooluga laetud surmav kahv käes ja elektrilamp hammaste vahel, liikus ta kummikostüümi pugenult mööda jõge. Kas jäi jalgu juhuslik takistus või mõjus rüübatud alkohol, mees komistas ja kukkus. Momentselt sai 41-aastane Tiit Lankei surmava elektrilöögi.

°

1978/79. aasta hooaja viieteistme parima sõnalavastuse hulgas N. Liidus oli Tallinna Riiklik Akadeemiline Draamateater, kus M. Mikiveri poolt lavastati W. Shakespeare'i „Hamlet". Seda premeeriti vastava rahasummaga.

Khomeini südamehaigusega haiglas

TEHERAN — Iraani muhameedlaste juht ja diktaator ajatollah Khomeini toimetati südamehaigusega haiglasse, kuid ametlike andmete kohaselt ei ole ta tervislik olukord tõsine. Möödunud nädalal teatati Teheranis ametlikult, et Panama valitsus annab shahhi Iraani võimudele välja, kuid Panama valitsus eitas kategooriliselt seda teadet.

Rodeesia marksist tuli tagasi kodumaale

SALISBURY — Rodeesia partisanide juht ja marksistlikult häälestatud rahvuslane Robert Mugabe saabus maapaost Mosambiigist Rodeesiasse ja võeti ligemale 200.000 pealise rahvahulga poolt Salisburys vastu suure juubeldusega. Mugabe lubas võimule tulles kujundada ühiskonna, kus kõigil on võrdsed õigused ja võrdsed võimalused ning ta apelleeris valgete poole, et need ei lahkuks Rodeesiast. Robert Mugabe partei kannab nimetust Zimbabwe Aafrika Rahvusliku Unioon Patriootiline Rinne ning seda peetakse üheks tugevamaks ja paremini organiseeritud jõuks eelolevatel parlamendivalimistel, mis toimuvad 27. kuni 29. veebruarini. Mugabe kritiseeris oma esimeses kõnes kodumaal inglaste praegust vahepealset ajutist rezhiimi, kes tema arvates soodustab Mugabe suuremat poliitilist rivaali Rodeesia esimest musta peaministrit piiskop Muzorewat.